

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Kristýna GREBENÍČKOVÁ

Baby boxy – jejich význam a využití v praxi

Olomouc 2013

vedoucí práce: Mgr. Dagmar PITNEROVÁ, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu použitých zdrojů.

V Olomouci dne 10.4.2013

.....

Kristýna Grebeníčková

Poděkování

Především chci poděkovat paní Mgr. Dagmar Pitnerové, Ph.D. za odborné vedení, konzultace, obětavou pomoc, důvěru, ochotu a vstřícnost při zpracování této bakalářské práce. Rovněž děkuji panu Ludvíku Hessoovi za poskytnutí rozhovoru a materiálů, panu Zdeňku Juřicovi za informace o technickém stavu baby boxů, panu MUDr. Josefu Mackovi, paní PhDr. Zdeňce Bezděkové, paní Lence Frankové za poskytnutý rozhovor a všem respondentům dotazníku.

Manželovi děkuji za technickou pomoc i psychickou podporu.

Obrázek 1: Foto vlastní

„Zde leží človíček, stár hodinu a čtvrt. Nikomu neschází, a nejmíň vlastní matce. Našli ho na skládce. A jenom kmotra Smrt jen ta ho k sobě přivinula sladce.“

Jiří Žáček

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Kristýna Grebeníčková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Dagmar Pitnerová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Baby boxy – jejich význam a využití v praxi
Název v angličtině:	Baby boxes – their sense and application in practice
Anotace práce:	Bakalářská práce se skládá z 5 kapitol. Zabývá se odkládání nechtěných dětí v historii ve vybraných zemích a u nás. Práce popisuje zřizování baby boxů v České republice a formy náhradní rodinné péče a ústavní výchovy. Empirická část zkoumá prostřednictvím rozhovorů, jak se k dané problematice staví odborná veřejnost. V další části analyzuje získaná data od laické veřejnosti na základě dotazníkového šetření.
Klíčová slova:	Baby box, anonymní porod, ústavní výchova, pěstounská péče, osvojení, poručnictví, opatrovnictví.
Anotace v angličtině:	The Bachelor Thesis is composed of five chapters. The theoretical part deals with putting children away in history in various foreign cities and in our country. In this part is explored the setting up of baby boxes in Czech Republic. There is mentioned variants of foster and institutional care too. The empirical part inquires into attitudes to baby boxes of specialists via interviews. Then is analyzed information extracted from forms, which were completed by nonspecialist public.
Klíčová slova v angličtině:	Baby box, anonymous childbirth, institutional care, foster care, adoption, guardianship, custody.

Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Životopis - Ludvík Hess Příloha č. 2 Fotografie z instalace baby boxu ve Vyškově Příloha č. 3 Odložené děti do baby boxů v České republice Příloha č. 4 Životopis - MUDr. Josef Macko Příloha č. 5 Dotazník Příloha č. 6 MPSV metodika pro případy dětí odložených do baby boxů
Rozsah práce:	54 stran
Jazyk práce:	Čeština

OBSAH

ÚVOD	9
1 HISTORIE	11
1.1 Historie odkládání dětí ve vybraných zemích	12
2 SOUČASNÝ STAV BABY BOXŮ V OKOLNÍCH STÁTECH	15
2.1 Maďarsko.....	15
2.2 Německo	15
2.3 Slovenská republika	17
2.4 Holandsko	18
2.5 Francie	18
2.6 Velká Británie	19
3 SOUČASNÝ STAV BABY BOXŮ V ČESKÉ REPUBLICE	20
3.1 Rozhovor se zakladatelem baby boxů Ludvíkem Hessem	20
3.2 Občanské sdružení Statim a Nadační fond pro odložené děti Statim	21
3.3 Otevření prvních baby boxů v České republice	22
3.4 Rozmístění baby boxů v České republice	24
3.5 Technické parametry baby boxu	24
3.6 Další možnost odložení dítěte v České republice	25
4 NÁHARDNÍ RODINNÁ PÉČE	27
4.1 Ústavní výchova.....	27
4.2 Pěstounská péče	28
4.3 Osvojení	31
4.4 Poručenství	32
4.5 Opatrovnictví.....	33

5	EMPIRICKÁ ČÁST	34
5.1	Rozhovory pracovníků z profese	34
5.2	Pohled veřejnosti	39
	ZÁVĚR	49
	SEZNAM ODBORNÝCH ZDROJŮ	50
	SEZNAM PŘÍLOH	

ÚVOD

Baby boxy jsem vnímala vždy velmi kladně a to převážně z důvodu záchrany mladého, nevinného dětského života. Ne vždy se dítě narodí jako plánované a chtěné. Matka může mít spoustu důvodů, kdy se o dítě nemůže nebo nechce starat, ať už z důvodu nedostatku financí, psychické nezralosti, drogové závislosti, nezletilosti, či zdravotního postižení. Může jít také o oběť znásilnění, jež k dítěti cítí nenávist. Toto dítě pak může být vystaveno různým trestným činům, jako jsou opuštění dítěte na odlehlém místě, usmrcení kojence v rukou své matky či jiné osoby.

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila **Baby boxy – jejich význam a využití v praxi**, neboť se dle mého názoru jedná o velmi užitečné zařízení sloužící k záchraně lidského života. O „*dětech z popelnice*“ se v médiích dočítáme několikrát do roka. Ve skutečnosti je takových případů daleko více a je jen náhoda, že jsou pohozené mrtvolky novorozenětek nalezeny. Ve výjimečných případech jsou miminka po primárním ošetření odložena na místech, kde je velká pravděpodobnost jejich včasného nalezení. Avšak pokud se nejedná například o navštěvované čekárny zdravotnických zařízení či státních úřadů, matka se vystavuje nebezpečí trestního stíhání pro trestný čin opuštění dítěte. Toho se však může vyvarovat odložením dítěte právě do baby boxu.

V této práci chci poukázat na to, že baby boxy mohou zachránit životy dětí, narozených do špatné životní situace jejich rodičů, nebo v případě když se matka bojí o nedostatečnou anonymitu při anonymním porodu.

Cílem mé práce je seznámit s problematikou baby boxů a prostřednictvím výzkumného šetření zjistit, jak se k jejich existenci staví vybraní odborníci a laická veřejnost.

Bakalářská práce se skládá z pěti kapitol. V první kapitole zmiňuji historii odkládání dětí nejen v České republice. Následuje kapitola, která přibližuje systém baby boxů ve vybraných zemích. Třetí kapitola je věnována samotným baby boxům v České republice a rovněž systému utajovaných porodů. Poslední teoretická kapitola je věnována náhradní rodinné péči, kde je vysvětleno osvojení, pěstounská péče nebo ústavní výchova.

V praktické části byla použita metoda kvantitativní a kvalitativní. Prostřednictvím rozhovorů byly zkoumány postoje odborníků k baby boxům. Dotazníky u laické veřejnosti směřovaly ke zjištění názorů veřejnosti, z nichž se taktéž dozvíme, zda by respondenti zakladateli Ludvíku Hessovi navrhli státní vyznamenání za založení baby boxů, či nikoliv.

Zvolenou problematikou se u nás zabývá celá řada odborníků. Například MUDr. Eva VANÍČKOVÁ, CSc., MUDr. Milada EMMEROVÁ, CSc., MUDr. Zuzana ROITHOVÁ, JUDr. Marie VODIČKOVÁ.

1 HISTORIE

Člověk je tvorem společenským, a proto jeho nepochybnou vlastností je vzájemná sounáležitost a solidarita s ostatními členy společenství. V případě, že se biologická matka nemůže o dítě starat, nastává společná péče. Dříve tuto povinnost postarat se o dítě plnili nejbližší rodinní příbuzní, kmeny a klany, v pozdějším období nastupovala církev a děti byly vychovávány v kláštorech. Poté tato úloha připadla na města a obce. Už v minulosti, když matka nechtěla své dítě, rozhodla se ho beztestně a často anonymně odložit na veřejném místě nebo přímo jej zanesla do bezpečí kláštera či jiného bezpečného zařízení.¹

Prvním odloženým dítětem byl údajně Mojžíš. Egyptský král měl strach z převahy izraelcových mužů při válce, proto nařídil hebrejským pomocnicím Šifře a Púa, jakmile budou hebrejským ženám pomáhat při porodu a narodí se syn, ať jej zabijí. Když však žena porodí dceru, mají ji nechat žít. Šifra a Púa tak samozřejmě nečinily. Egyptský král tedy nařídil svému lidu, aby každého narozeného syna hodili do Nilu.² Hebrejská matka Mojžíše ukryvala tři měsíce, než uchopila papírovou podložku, vymazala ji asfaltem a smolou, položila do něj syna a pustila do řeky Nil. Dcera hebrejky stála na druhém konci břehu a pozorovala, kam její bratr bude plout. V té době se v řece koupala faraonova dcera, která spatřila ošatku. Poslala pro ni svou služebnou. Když tam uviděla malého chlapce, rozhodla se, si jej ponechat. Přišla k ní sestra chlapce a zeptala se, zda může nechat chlapce odkojit od hebrejek. Dívka zavolala chlapcovu matku, aby jej odkojila. Nikdo však netušil, že jej odkojila jeho biologická matka. Jakmile byl chlapec větší, dívka chlapce zanesla faraonově dceři, která ho přijala za syna a dala mu jméno Mojžíš.³ V překladu: „z vody vytažený.“⁴

Římané nejčastěji své děti odkládali na veřejných tržištích.⁵ Matoušek uvádí, že děti se svěřovaly v košících nebo v hliněných nádobách a přežily jen ty nejsilnější. Převážně se odkládaly děti, které byly postižené, nemocné, nemanželské, přespočetné, nedonošené nebo se narodily v neblahý den.⁶

¹ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 168.

² *Exodus* [online]. Rozhovory nad biblí. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z: <http://www.rozhovor.cz/exodus/ex01.php>

³ *Exodus* [online]. Rozhovory nad biblí. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z: <http://www.rozhovor.cz/exodus/ex02.php>

⁴ *Mojžíš* [online]. Wikipedie. [cit. 2012-12-03]. Převzato z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mojžíš>

⁵ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 168.

⁶ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. s. 17.

Pravděpodobně prvním útočištěm pro odložené děti byl klášter v Cařihradě. Dochované zprávy o tomhle zařízení se zaznamenávají do roku 335.⁷

Ve **Francii** již v 5. století vznikaly mramorové mísy, které byly umístěny do vchodů nebo zdí domů pro nalezené, klášterů a nemocnic. Zde mohly matky nechtěné dítě odložit. Žena mísou zatočila směrem do objektu a zazvoněním upozornila personál. V roce 787 v italském městě **Miláně** byl založen první dům pro odložené děti – Xenodochium. Podobná zařízení vznikala také v Římě a jiných italských městech, kde se pro ně začal užívat výraz „*culle per la vita*“ (kolébka pro život).

Skříňky podobné těm nynějším se v **Itálii** začaly používat ve 12. století. Papež Inocenc, III. (vlastním jménem Loutharius Segni), který vedl katolickou církev v letech 1198 – 1216, nechal zřídit roku 1198 při Nemocnici sv. Ducha v Římě nalezinec, který měl vybavení otočného mechanismu se zvonkem, umístěným na branách klášterů. Dítě bylo rychle a bezpečně předáno do péče jeptišek.⁸ V Itálii se schránky tohoto typu přestaly používat v polovině minulého století.⁹ Říkalo se jim „*culle per la vita*.“¹⁰

1.1 Historie odkládání dětí ve vybraných zemích

V následujících řádcích bych ráda alespoň ve stručnosti přiblížila, jak se každý stát postaral o to, aby odložené děti nezemřely, ale dostaly se do nalezinců.

V **Rusku** se vyskytovala v době první světové války pravoslavná zařízení, kde bylo možno novorozence tajně spustit zvláštní šachtou do „*monastýra*“, což byl otvor v zemi podobný studni. Dítěti se po spuštění do tohoto otvoru dostalo péče od „*monašek*.“ Monastýr je označován jako klášter východních církví křesťanských, zvláště církve pravoslavné. Monašky byly obyvatelkami klášterů, které pečovaly o děti.¹¹

V sousedním **Německu** počátkem 14. století začaly fungovat prvotní schránky. Nejdříve byly vytvořeny ve městech Ulm a Kolín. Roku 1709 schránku nainstaloval holandský misionář v sirotčinci ve městě Hamburk, kde bylo odkládáno hodně novorozeňat, čímž se převýšila finanční schopnost sirotčince a po pěti letech fungování byl ústav zrušen. Další zařízení fungovala od roku 1764 ve městě Kastelu následně od roku 1811 v Mainzu. Do dějin

⁷ DUNOVSKÝ, Jiří, Zdeněk DYTRYCH a Zdeněk MATĚJČEK. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vydání. Praha: Grada Pub, 1995. s. 254.

⁸ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 168

⁹ LENDEROVÁ, Milena, Karel RÝDL a Zdeněk MATĚJČEK. *Radosné dětství?* 1. vydání. Praha: Paseka, 2006. s. 284.

¹⁰ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 170.

¹¹ DOLEŽAL, Antonín, Karel RÝDL a Zdeněk MATĚJČEK. *Od babictví k porodnictví*. 1. Vydání. Praha: Karolinum, 2001. s. 102.

o péči o odložené děti se zapsaly dvě známé osobnosti, Antonio Vivaldi a Georg Friedrich Händel. Vivaldi v roce 1709 v Benátkách převzal vedení pěveckého sboru složeného z nalezených děvčátek. Georg Fridrich Händel za výdělek peněz z londýnských koncertů přispíval k fungování Foundling Hospital – dům pro odložené děti, založený v Londýně v roce 1741. V německy mluvících zemích je schránka pro nechtěné děti nazývána „*babyklappe*“ (dětský příkop) nebo „*babyfenster*“ (dětské okno).

Ve **Francii** za panování Napoleona Bonaparte (1769 – 1821), kdy zemřelo nejvíce čestných evropských vojáků, vydal císař roku 1811 příkaz, že v každé nemocnici musí být umístěno zařízení tzv. „*torna*“ vybaveny také otočným mechanismem tak, aby při životě udržely co nejvíce dětí, neboť toužil mít mnoho budoucích vojáků. Dítě se tak v krátké době ocitlo uvnitř budovy a neprochladlo. Legalizování prošlo počátkem 10. století. První „*věž pro opuštěné*“ byla ve Francii v kostele Saint Vincent de Paul od roku 1638. Jelikož počet odložených dětí velmi rychle rostl a dosahoval i několika desítek tisíc za rok, musely být schránky kvůli nepříznivé ekonomické situaci v zemi v roce 1863 uzavřeny. Schránky nahradily „*přijímací kanceláře*“, které fungovaly anonymně, kde matka mohla dítě odložit, přičemž zároveň získala informace a rady, jak postupovat dál.

Ve **Velké Británii** a **Irsku** byla v provozu otočná kola pro nechtěné děti, která byla poprvé nainstalována na branách sirotčinců v roce 1713. V Dublinu tato zařízení zrušili již v roce 1826. Provoz aparátu byl hrazen z chudinských daní. Schránka pro odkládání dětí je zde pojmenována „*baby hatch*“ (dětská komůrka).

V **Brazílii** i v **Portugalsku** existovaly schránky od roku 1783 povinně. Královna Marie I. vydala patent, podle něhož muselo každé město s nemocnicí zřídit schránku „*roda dos expostos*“ (kola pro bezmocné a nahé, kola pro nevinátka). V Brazílii byla první schránka nainstalována v nemocnici Santa Casa de Misericordia v Sao Paulu. Po pětiletých diskusích bylo zařízení v roce 1949 zrušeno.¹²

V **Rakousku** způsob odložení kojence zohledňoval rakouský zákon, podle kterého se za trestný čin považoval odklad dítěte jen v případě, že bylo zanecháno o samotě a nemohlo si pomoci k zachování života. Existovala však naděje, že dítě včas někdo objeví a zachrání, platila sazba od šesti měsíců do pěti let vězení, v opačném případě od jednoho roku do deseti let. „*Správné*“ odložení dítěte do nalezince nebo zřeknutí se ho hned po porodu v porodnici

¹² HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 169.

za trestný čin považováno nebylo. Ze zákona plyne, že odložení bezmocného novorozence mimo porodnici bylo jistou formou infanticidy.¹³

¹³ LENDEROVÁ, Milena, Karel RÝDL a Zdeněk MATĚJČEK. *Radostné dětství?* 1. vydání. Praha: Paseka, 2006. s. 284

2 SOUČASNÝ STAV BABY BOXŮ V OKOLNÍCH STÁTECH

Zařízení podobná baby boxům se rozvíjí v posledních letech i v řadě dalších zemí. Důležitým ukazatelem je postoj jednotlivých států k dané problematice, neboť samotné zařízení či jeho fungování a technické aspekty pracují na velmi podobném, někdy dokonce stejném principu.

2.1 Maďarsko

První schránka pro odložené děti byla zabudována v nemocnici Schopf – Merei Agost v Budapešti, která začala fungovat od roku 1996. V Maďarských nemocnicích je matkám k dispozici více než 12 schránek, jež byly zřízeny za účelem redukce případů, kdy byla novorozená nalezena pohozená na ulici nebo na skládce. V současné době můžeme schránky nalézt ve městech Miskolc a Szekszard.^{14,15}

2.2 Německo

První schránka pojmenována jako „*BabyKlappe*“ (dětské okno) funguje v Hamburku od 4. dubna roku 2000 a byla zřízena v rámci projektu „*FindelBaby*“ (nalezenec), který realizovala organizace SterniPark. Přízeň a podpora od veřejnosti byla a doposud je velká. Nyní v německých městech najdeme 98 „*BabyKlappe*.“ Odložení novorozence do schránky zde není trestným činem a je anonymní. Statistika uvádí, že do schránek bylo odloženo již 221 dětí, z nichž sedm dětí bylo vráceno zpět matce. Viz **tabulka č. 1**. Čísla ve statistice jsou variabilní. Přestože v Německu existují „*BabyKlappe*“ stále se vyskytují případy, kdy jsou novorozenci odloženi mimo schránky.

¹⁴ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 171.

¹⁵ MACHÁLEK, Emil. *Zpráva o babyboxech*. SANQUIS. Praha: Audabiac č. 54, roč. 2007. s. 40.

Odložené děti v Německu od založení do roku 2011

MĚSTO	POČET ODLOŽENÝCH DĚTÍ	MĚSTO	POČET ODLOŽENÝCH DĚTÍ
Altötting	2	Kassel	2
Bad- Kreuznach	1	Kehlheim	1
Berlín- Neuköln	7	Köln- Nippes	7
Berlín- Zehlendorf	11	Landshut	2
Bochum	8	Leipzig- Eutritzsch	3
Braunschweig	1	Lübeck	12
Bremen	2	Ludwigshafen am Rhein	2
Castrop-Rauxel	1	Magdeburg	1
Chemnitz	12	Mainz	1
Detmold	1	Mannheim	5
Dortmund	2	Moers	1
Dresden	5	Mönchengladbach	2
Duisburg- Hamborn	7 (2 vráceny matce)	München	1
Erfurt- Nordhausen	6	Münster	1
Essen	11	Neunkirchen	1
Fulda	1	Nordhorn	1
Frankfurt- Galus	4	Osnabrück	1
Hagen- Mitte	1	Paderborn	5
Hamburg- Altona	27	Pforzheim	2
Hanau	4	Potsdam	2
Hannover	7	Recklinghausen	3
Herford	1	Regensburg	1
Hüllhorst	4	Stuttgart	16 (5 vráceno matce)
Karlsruhe- Neureut	12	Unna	1
Kassel	2	Worms	6
Kehlheim	1	Wuppertal	3

Tabulka č. 1: Odložené děti v Německu¹⁶

¹⁶ TICHÁ, Pavlína. *Problematika babyboxů* [online]. 2011 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

2.3 Slovenská republika

Na Slovensku se schránka pro odložené dítě nazývá „*Hniezdo záchrany*.“ Fungují od roku 2004 především z iniciativy Občanského sdružení „*Šanca pre nechcených*“ a jeho prezidentkou je Mgr. Anna Ghannamová. Nejprve byla zpřístupněna tři zařízení, kde mohla matka v tísnivé životní situaci odložit dítě. První schránka byla otevřena 8. prosince 2004 v hlavním městě na novorozeneckém oddělení Dětské fakultní nemocnice s poliklinikou. Dále pak ve městě Žilina a Prešov. První holčička byla odložena v Prešově 16. 4. 2005. O pár dnů později, dne 20. 4. 2005 se dvířka „*Hniezda záchrany*“ v Prešově otevřela znovu a i tentokrát zde byla holčička. Odložené děti viz **tabulka č. 2**. Impulzem pro zřízení schránek pro nechtěné děti, byl především vysoký počet vražd novorozenců, který zdejší policie zaregistrovala v předešlém roce. Anna Ghannamová říká, že ji inspiroval především český projekt baby boxů. Na Slovensku aktivita byla podporována úřady, a proto se rozjela rychleji než u nás, avšak princip provozu těchto schránek je stejný jako v České republice. „*Hniezdo záchrany*“ je vyhříváno na 36°C, jakmile je dítě do schránky vloženo, zdravotnický personál dostane signál a asi do 2 minut je dítěti poskytnuta zdravotnická péče. Plán pomoci odložených dětí na Slovensku v čele s prezidentkou Mgr. Annou Ghannamovou, má do budoucnosti vizi, že by zajistil podmínky pro návrat dítěte k biologické matce. Matky mají možnost využít utajený porod.¹⁷

¹⁷ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 170-171.

Odložené děti na Slovensku od 8. 12. 2004 do 28. 2. 2013

Město	počet odložených dětí
Žilina	8
Skalica	1
Ružomebrok	1
Košice	9
Nitra	5
Bratislava- Kramáre	6
Bratislava- Petržalka	2
Prešov	6
Trnava	3
Čadca	1
Dolný Kubín	1
Nové Zámky	1

Tabulka č. 2: Odložené děti na Slovensku¹⁸

2.4 Holandsko

Holandsko plánovalo zřídit schránky již v roce 2003, ovšem dodnes se tak nestalo. Propagátor Addy Stoker a jeho přívrženci se chtěli pokusit o nelegální otevření schránky pro nechtěné děti. V Holandsku však mají malou podporu politiků. Zastánci programu usilují o informování veřejnosti jak důležité je mít záchranné schránky. Poukazují na tragické případy, kdy bývají nalezena mrtvá těla kojenců. Tak tomu bylo například 21. července 2010, kdy mladá devatenáctiletá žena skrývala své těhotenství a ihned po porodu dítě zabila. Není však jasné, zda by schránka pomohla k záchraně dítěte. Takové tragické případy se v Holandsku stávají takřka každý rok.

2.5 Francie

Francie je dalším státem, na jehož území v současnosti schránky nejsou. Tyto zde fungovaly do počátku 20. století, kdy byly zrušeny. Stát využívá zákon o ochraně narozeného dítěte od 2. září 1914. Stal se pro moderní právo vzorem. Umožňuje matce v těžké životní situaci anonymní porod i anonymně odložení dítěte do jednoho roku a ponechání jej

¹⁸ *Zachránené děti* [online]. Šanca. [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.sancaoz.sk/sanca/43-zachranenych-deti>

v nemocnici k adopci. V roce 2003 Evropský soud pro lidská práva tento zákon stvrdil a vydal rozsudek, že neporušuje úmluvy o lidských právech.

2.6 Velká Británie

Ve Velké Británii v současnosti nejsou žádné podobná zařízení pro nechtěné děti, neboť opuštění dítěte do dvou let je považováno za trestný čin. Nicméně zde existují velmi příznivé podmínky pro adopci potomka. Ženy, které se z různých důvodů nemohou o své dítě postarat, mohou využít princip adopce.¹⁹

Shrnutí

O každém státě lze říci, že je opravdu velmi individuální, jak se k dané problematice staví. V Německu či na Slovensku je podpora od veřejnosti velká, naopak v Holandsku, ve Francii i ve Velké Británii vláda k této záležitosti naopak nakloněna není.

¹⁹ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 171.

3 SOUČASNÝ STAV BABY BOXŮ V ČESKÉ REPUBLICE

V České republice se schránka pro odložené děti pojmenovala „*Baby box*.“

Účelem baby boxu je pomáhat nejenom dětem, ale i rodičům a matkám, které se v tíživé situaci nedokážou nebo nemohou postarat o novorozence. Odložení potomka do baby boxu je zcela anonymní. Skříňka je klimatizovaná a ventilovaná, je opatřena mnohonásobně jištěnou signalizací. Dodavatel novější řady baby boxů se stal Zdeněk Jučica firma *Montel*. Poté, co je dítě odloženo do baby boxu, dostane se mu nejlepší zdravotní péče a sociální pomoci.²⁰

Zřizovatelem baby boxů je Nadační fond *Statim*. Slovo „*statim*“ se používá v lékařství a znamená „*ihned, okamžitě*.“ Ze všeho nejvíce si pan Hess přeje, aby baby boxy pomáhaly. Jeho hlavním přáním je, aby již nikdy nebylo nalezeno mrtvé tělíčko novorozence.²¹

3.1 Rozhovor se zakladatelem baby boxů Ludvíkem Hessem

Z důvodů získání podstatných informací od počátku do budoucnosti existence baby boxů v České republice byl do mé bakalářské práce zařazen rozhovor s panem Ludvíkem Hessem, který je označován „*dědek baby boxu*“. V rozmluvě s panem Hessem bylo vysloveno několik otázek, které si vždy našly stručnou odpověď. Pan Hess působil jako milý, vstřícný pán, který se snaží dosáhnout svého cíle. Z mé strany hodnotím rozhovor velmi kladně, neboť získané informace byly přínosem pro tuto práci a také pro můj osobní rozhled nad danou problematikou. Více o panu Hessovi **příloha č. 1: Životopis - Ludvík Hess**.

Otázka č. 1: Kdy Vás poprvé napadla myšlenka založit baby box, čím jste se inspiroval?

„Založení nenapadlo mě, ale již naše předky před staletími, tisíci lety a já ho jen technicky zlepšil.“

Otázka č. 2: Proč jste první baby box realizoval v GynCentrun Hloubětín?

„Protože bylo nejvstřícnějším a nejvládnějším soukromým zařízením. V podstatě Petr Pícha, primář Hloubětínského zařízení byl ochoten riskovat a jít proti odporu ministerstva zdravotnictví.“

²⁰ *Babybox* [online]. [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/>

²¹ HESS, Ludvík 2012. *Ludvík Hess zakládám Babyboxy*. [online]. [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.hess.cz/zakladam-babyboxy.php>

Otázka č. 3: Čím nejvíce argumentují odpůrci baby boxů? Který argument Vás nejvíce rozčilil?

„Mně všechny argumenty těší. Postrádám institut odpůrce baby boxů.“

Otázka č. 4: Máte zprávy o odložených dětech? Setkáváte se s nimi?

„Jen s několika odloženými dětmi se vídám, a to i s těmi, které jsou v adoptivní péči, také s těmi, jejichž maminky jsem přemluvil k tomu, aby si je vzaly zpátky.“

Otázka č. 5: Chtěl byste někdy uspořádat setkání všech odložených dětí?

„Ne, ani nápad, časově a finančně je to nemožné.“

Otázka č. 6: Na kterých místech plánujete otevřít baby boxy?

„Valašské Meziříčí, Šternberk, Český Těšín, Břeclav, Znojmo... Ještě asi 20 – 25 plánuji otevřít. Dokud budu živ a bude-mi na to dávat někdo peníze, budu stále otvírat nové.“

Otázka č. 7: Chtěl byste, aby se na financování podílel i stát?

„Ne nechtěl, nechci být státu poplatný.“

Otázka č. 8: Co byste vzkázal Ministerstvu práce a sociálních věcí?

„Jsme spolu dneska v dobrém vztahu, v přátelském kontaktu s ředitelem odboru rodiny s panem Vaculou, nemám s nimi problém. Já už nemám problém s ničím jiným, než s penězi.“

3.2 Občanské sdružení Statim a Nadační fond pro odložené děti Statim

Statim je občanským sdružením Baby box pro odložené děti, jehož hlavním cílem je úsilí o zachránění novorozenců, kteří by jinak mohli být matkou odloženi a vystaveni tak vážné újmě na zdraví, nebo v horším případě i smrti. Zakladatelem a předsedou Občanského sdružení Statim je Ludvík Hess.

Občanské sdružení Statim:

- po vyjádření souhlasu zdravotnického zařízení zajišťuje instalaci schránek baby boxů pro anonymní odložení novorozenců
- dohlíží na průběh života odložených dětí z baby boxů

- provozuje vzdělávací projekty a snaží se o humanizaci veřejnosti a obecného blaha
- provádí další péči a aktivity v humanitárním odvětví
- spolupracuje s dalšími státními i mimostátními subjekty a organizacemi zabývajícími se ochranou dětí
- prostřednictvím médií informuje veřejnost o problematice odložených dětí
- spolupracuje se zahraničními a mezinárodními organizacemi, se kterými si směňuje zkušenosti z oblasti péče o děti a mládež
- nabízí svým členům i veřejnosti pomoc v jejich nepříznivé životní situaci²²

Nadační fond pro odložené děti Statim funguje od 20. května roku 2004. Hlavním posláním nadačního fondu je zřizování a podílení se na provozu schránek pro odložené děti zvaných baby boxy, jakož i podpora všech činností s tím spojených. Poskytuje pomoc a podporu odloženým a opuštěným dětem. Zakladatelem a předsedou Nadačního fondu pro ohrožené děti Statim je taktéž Ludvík Hess.

3.3 Otevření prvních baby boxů v České republice

Formální přípravy k otevření prvního baby boxu začaly již v roce 2004. Montáž ocelové bedýnky do vysekaného otvoru ve zdi hloubětínského zámku se za pomoci vedoucího projektu Michala Čumpelíka a kamarádů Zdeňka Meduny a Františka Hájka realizovala 5. května 2005. Slavnostní otevření proběhlo 1. června 2005 v GynCentru v **Praze** 9, Hloubětínská ulice 3. Slavnostního aktu přestřižení stuh se ujal Rudolf Blažek, náměstek primátora.²³ Hess říká: „*Hrdinou dějin baby boxů v České republice je primář GynCentra Petr Píchal. Proti vůli Ministerstvu zdravotnictví mi dovolil instalovat na své klinice první český baby box.*“²⁴ Do dneška, (1. března 2013) do něj bylo odloženo 17 kojenců viz **tabulka č. 3.**

²² *Občanské sdružení* [online]. Babybox. [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=sdruzeni>

²³ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 46-51.

²⁴ HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 51.

Odložené děti v GynCentru Hloubětín

DÍTĚ	DATUM ODLOŽENÍ
Soňa	17.02.2006
Lenka	25.02.2006
Toník	26.02.2006
Adam	21.12.2006
David	01.07.2007
Zoja	09.10.2007
Markéta	15.12.2007
Petra	12.02.2008
Klárka	20.08.2008
Ivanka	08.04.2009
Jaroslav	27.04.2009
Viktor	30.09.2009
Richard	21.10.2009
Richard II.	02.12.2009
Ivanka	11.02.2010
Janička	25.10.2010
Jeník	12.04.2011

Tabulka č. 3: Odložené děti v GynCentru Hloubětín²⁵

Druhý baby box se nachází na Nemocnici Milosrdných bratří v **Brně** na ulici Polní, který byl nainstalován 3. listopadu 2005. Naposled 26. 12. 2012 bylo odloženo dvanácté dítě.

Třetí schránka pro nechtěné děti je umístěna ve Fakultní Nemocnici **Olomouc**. Zahájení proběhlo na Mikuláše v roce 2006. Staník, Tereška a Xaver jsou odloženými dětmi.

Čtvrtý v pořadí sídlí na Nemocnici **Kadaň**. Spuštění do provozu proběhlo přesně o dva roky později od prvního baby boxu v GynCentru. Jeho dvířka se poprvé rozevřela 15. 6. 2009, kdy byl do schránky vložen Pepík. O dva roky později 5. 6. 2011 se dvířka opět otevřela pro Dalibora.

Krajská nemocnice Tomáše Baťi ve **Zlíně** se stala místem instalaci již pátého baby boxu. Otevření proběhlo opět na Mikuláše v roce 2007. Prozatím zachránil, Věruška, která byla odložena ve večerních hodinách 8. 12. 2010.^{26,27}

²⁵GynCentrum Hloubětín [online]. Babybox. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=babybox&id=1>

²⁶HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočetli o babyboxech*. 1. vydání. Praha: Petrklíč, 2009. s. 69-105.

²⁷Statistika Babyboxů [online]. Babybox. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=statistiky>

3.4 Rozmístění baby boxů v České republice

Schránky můžeme nalézt po celé České republice ve zdravotnickém zařízení prakticky v každém větším městě. K dnešnímu dni (21. 3. 2013) je na území České republiky 55 baby boxů, přičemž poslední z nich byl slavnostně otevřen dnes na první jarní den v Nemocnici ve Vyškově viz **příloha č. 2**: Fotografie z instalace baby boxu ve Vyškově. Otevření 56. baby boxu se uskuteční 23. dubna 2013 v Nemocnici Prostějov již tradičně v pravé poledne. Baby boxy za svou existenci zachránily již 83 dětí,²⁸ viz **příloha č. 3**: Odložené děti do baby boxů v České republice.

Mapa č. 1 : Přehled baby boxů v ČR²⁹

3.5 Technické parametry baby boxu

Informace byly získány přímo od pana Zdeňka Juřice, jednatele firmy *Montel*, jenž je subdodavatelem baby boxů. Tyto informace prozatím nebyly publikovány.

Schránka je opatřena dvířky ze dvou stran, které fungují na automatickém principu. Impuls k otevření dveří se dá stisknutím zeleného tlačítka se zeleným kontrolním světlem v levém horním rohu baby boxu. Po stisknutí tohoto tlačítka se dveře neprodleně otevírají. Po úplném otevření dvířek vloží dárce novorozence do vaničky a po 15 sekundách se dvířka

²⁸ *Plánované babyboxy* [online]. Babybox. [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=planovane>

²⁹ *Kompletní přehled babyboxů* [online]. Babybox. [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=babyboxy>

automaticky zavírají. Po uzavření baby boxu se automaticky odesílají určené zprávy a baby box je blokován. K opětovnému otevření dochází až ze strany zdravotnického personálu, kdy jsou servisní dvířka ovládána ručně za pomoci klíčky umístěné uprostřed dveří. Návod, jak použít baby box je umístěn nad dvířkami v českém, ruském a anglickém jazyce. Na otázku: „Proč není návod i v německém jazyce?“ Pan Juřica odpověděl: „Každý Němec umí anglicky.“

Napájení baby boxu zajišťuje akumulátor, který je připojen na síťový zdroj a splňuje podmínky v souladu s provozem zdravotnických zařízení. Kapacita akumulátoru je 40Ah a slouží k zajištění provozu baby boxu po dobu cca 60 minut v případě výpadku hlavního zdroje napájení.

Vnitřní prostor je vybaven vyjímatelnou vaničkou pro uložení dítěte. Osvětlení vnitřního prostoru baby boxu po jeho otevření a vložení dítěte zajišťuje vnitřní vestavné svítidlo - 12x LED dioda rozdělená na tři okruhy s mléčným stínítkem. Obsah vaničky a vnitřního prostoru je monitorován IP kamerou, umístěnou ve středu stropní strany baby boxu. Pod vaničkou je instalován váhový kontakt.

Vnitřní teplota je udržována na hodnotě $28^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$, vyhříváním vnitřního pláště baby boxu a vnitřní klimatizační jednotkou.

Napájení: 12V, spínaný napájecí zdroj XP Power MHP650PS-EF Medical

Rozměry: délka 820mm, výška 570mm, hloubka 480mm.

Realizace jednoho baby boxu firmě Montel trvá v průměru jeden měsíc. Náklady činí čtvrt milionu korun.

3.6 Další možnost odložení dítěte v České republice

Jednou z možností jak odložit dítě je využití varianty porodu s utajením totožnosti rodičky. Od 1. září 2004 lze v České republice využít tuhle možnost, kterou upravuje zákon číslo 422/2004 Sb., „zákon, kterým se mění zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů.“³⁰ Podmínkou je, aby matka dovršila 18 let, dále aby nebyla vdaná ani rozvedená kratší dobu než 300 dnů a zároveň nesmí mít cizí občanství. Pokud je žena rozhodnuta ve kterém zdravotnickém zařízení porodí, může požádat o utajený porod před termínem porodu a se zdravotnickým

³⁰ ČESKO. Zákon č. 20/1966 Sb., O péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, §67b (20). In Sbíрка zákonů.

personálem si vše potřebné dohodnout. Žádost o utajený porod musí být písemná. Součástí žádosti je prohlášení ženy, že po porodu o dítě nehodlá pečovat. Odděleně od zdravotnické dokumentace matky jsou evidovány také osobní údaje, jako je jméno matky, popřípadě jména, její příjmení a datum narození. Zdravotní personál, u něhož utajený porod probíhá, dále dokumentuje písemnou žádost matky a datum porodu. Veškeré úhrady zdravotnické služby jsou placeny z veřejného zdravotního pojištění. Po ukončení hospitalizace ženy se dokumentace doplní o potřebné údaje uvedeny výše. Celý spis se zapečetí a označí kódem, který bude předán též pacientce. Otevření zapečetěné zdravotnické dokumentace je možno na základě rozhodnutí soudu. Neplatí to však, pro samotnou matku, která se rozhodla k této variantě porodu. V případě, že se zdravotnická dokumentace vede v elektronické formě je nutno ji převést do listové podoby a elektronická forma zdravotnické dokumentace se odstraní z informačního systému.³¹ Do knihy narození se nezapisují údaje: jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, data a místa narození, rodná čísla, státní občanství a místo trvalého pobytu rodičů.³²

Shrnutí

Třetí kapitola se zabývá zejména současným stavem baby boxů v České republice. Dále pojednává o technických parametrech, Občanském sdružení *Statim*, Nadační fond pro ohrožené děti *Statim* a rozmístění baby boxů po našem území obsahem kapitoly je rozhovor se zakladatelem Ludvíkem Hessem.

³¹ ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb., *Zákon o zdravotních službách*, ve znění pozdějších předpisů, §56, §37. In Sbíрка zákonů.

³² ČESKO. Zákon č. 301/2000 Sb., *Zákon o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, §14d. In Sbíрка zákonů.

4 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE

Je poskytována dětem, které nemohou z různých důvodů být vychovávány ve vlastní rodině nebo vlastní rodinu nemají. Dítě má možnost vyrůstat v přirozeném rodinném prostředí, které má kladný vliv na psychomotorický a psychický vývoj dítěte na rozdíl od **ústavní péče**. Náhradní rodinná péče se v naší republice provádí v následujících právních formách: **pěstounská péče, adopce – osvojení a poručenství**. Umístění dítěte do náhradní rodinné péče je v České republice možné teprve od roku 1963, kdy byl vydán zákon o rodině číslo 94/1963 Sbírky. Podle zákona o rodině odpovídá za dítě jeho zákonný zástupce, většinou rodič. Pokud však dítě nemá ani jednoho zákonného zástupce určí soud dítěti **opatrovníka**.

4.1 Ústavní výchova

Ústavní výchova zastupuje také jednu formu náhradního výchovného prostředí pro děti, o které se z různých důvodů nemůžou rodiče postarat či jeho výchova je značně problematická a jiná výchovná opatření nevedla ke zlepšení. Ve většině případů je pobyt v ústavní výchově pro dítě traumatizující zážitek. Dítě není svěřeno do péče konkrétní osobě či vychovateli, ale do péče neosobní instituce, kde vychovatel za dítě přejímá jen částečnou odpovědnost.³³

Kojenecké ústavy poskytují ústavní a výchovnou péči dětem do jednoho roku a dětské domovy do 3 let věku dítěte, spadají pod Ministerstvo zdravotnictví. Osoby povinné výživou mají povinnost přispívat poskytovateli na úhradu zaopatření dítěte umístěného v dětském domově. Nežijí-li osoby ve společné domácnosti je povinna přispívat osoba, které bylo dítě svěřeno do péče.³⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí dne 21. srpna 2011 v tiskové správě oznámilo, že kojenecké ústavy pro děti do 3 let by do roku 2013 měly skončit a mělo by je nahradit rodinné popřípadě náhradní rodinné prostředí.³⁵ Dítě věku starší 3 let do 18 let, popřípadě do 19 let nebo nejdéle do 26 let připravuje-li se na své budoucí povolání, je v péči dětských domovů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kde v zájmu jeho zdravého vývoje probíhá řádná výchova a vzdělávání. Děti s vážným zdravotním postižením jsou zařazovány do ústavů sociální péče, které řídí Ministerstvo práce a sociálních věcí. Těmito

³³ MATĚJČEK, Zdeněk. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. 1. vydání Praha: Portál, 1999. s. 39.

³⁴ ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb., *Zákon o zdravotních službách*, ve znění pozdějších předpisů, §43 - §44. In Sbírka zákonů.

³⁵ MPSV: *Tisková zpráva* [online]. 25. srpna 2011. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11310/ruseniustavu.pdf>

institucemi pro děti jsou následující diagnostické ústavy, kde výchovná skupina tvořená 4 - 8 dětmi. Dětské domovy vytváří skupiny 6 - 8 dětí, dětské domovy se školou mívají 5 - 8 dětí a výchovné ústavy 5 - 8 dětí. Zařízení poskytuje péči také dětem, u nichž bylo nařízeno předběžné opatření. Dětem je poskytováno přímé zaopatření, a to: stravování, ubytování, ošacení, učební potřeby a pomůcky, úhrada nezbytně nutných nákladů na vzdělávání, úhrada nákladů na zdravotní péči, léčiva a zdravotnické prostředky, které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění, pokud nebyla péče vyžádána zákonnými zástupci dítěte, kapesné, osobní dary a věcná pomoc při odchodu zletilých ze zařízení, úhrada nákladů na dopravu do sídla školy a další finanční prostředky na volnočasové aktivity.³⁶

4.2 Pěstounská péče

Je jedním z hlavních právních režimů, kdy pěstounem může být jen fyzická osoba, kterou ustanoví soud. Orgán sociálně právní ochrany zprostředkovává pěstounskou péči, kdy vybírá nejvhodnější pěstouny, kteří se následně seznamují s dítětem. Uchazeč o pěstounskou péči podá žádost do evidence žadatele o pěstounskou péči na obecním úřadě obce s rozšířenou působností. Obecní úřad má povinnost vést spisovou dokumentaci žadatele.

Ve spisové dokumentaci žadatele nesmí chybět osobní údaje žadatele – jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, osvědčení o státním občanství nebo souhlas k trvalému pobytu na území České republiky, výpis z evidence trestního rejstříku, informace o zdravotním stavu, údaje o ekonomické a sociální situaci žadatele a hledisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností k žádosti o zprostředkování pěstounské péče. Obecní úřad obce s rozšířenou působností má povinnost kopii spisové dokumentace předat krajskému úřadu. Obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodne o zastavení řízení o zařazení do evidence pěstouna v případě, že žadatel na výzvu nedoloží potřebné doklady, nebo odebere svou žádost zpět. Krajský úřad rozhoduje o zařazení žadatele o pěstounskou péči do evidence uchazečů a vybírá na základě odborného posouzení vhodného pěstouna.

Dítě v pěstounské péči nemá nárok jako biologický potomek například na dědictví od pěstounů. Pěstoun poskytuje záruku řádné výchovy svěřeného dítěte. Pokud se chce dítěte ujat osoba v příbuzenském stavu nebo osoba pro něj blízká, dá jí soud přednost před jinou osobou. Dítě může být svěřeno do společné péče manželů - pěstounů. Pěstounská péče je určená převážně dětem, které ze zdravotnických důvodů nebo sociálních nemohou být osvojeny. Ve

³⁶ ČESKO. Zákon č. 109/2002 Sb., *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, §1 - §4. In Sbíрка zákonů.

většině případů se jedná o děti starší či více sourozenců. Biologičtí rodiče mají vůči dítěti rodičovskou povinnost. Svěření dítěte do pěstounské péče soudem probíhá za přítomnosti biologických rodičů, kteří mají možnost vědět, kde jejich dítě vyrůstá a kdo jej vychovává. Biologičtí rodiče pokud chtějí mít dítě zpět ve vlastní péči, mohou zažádat soud, který jejich přání zváží. Uzavírá se písemná dohoda s obecním úřadem obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu má trvalý pobyt žadatel o pěstounskou péči o výkonu pěstounské péče, a to nejpozději do 30 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí příslušného orgánu o svěření dítěte do péče pěstounské osoby.

Soud může na návrh sociálně právní ochrany dětí svěřit dítě do **pěstounské péče na přechodnou dobu** osobám v evidenci nejdéle však na 1 rok.³⁷ Pěstounská péče na přechodnou dobu má krátkodobý charakter, většinou se jedná o péči o dítě krátce po porodu nebo o děti, o které rodič nemůže ze závažných důvodů pečovat. Je-li dítě svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu, je povinností soudu nejméně jednou za 3 měsíce přezkoumat, zda důvody, pro které bylo dítě svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu stále přetrvávají.³⁸

Dávky pěstounské péče

Od letošního roku se skládají z 5 dávek pěstounské péče. Dříve příspěvek při ukončení pěstounské péče nebyl.

- a) Příspěvek na úhradu potřeb dítěte**
- b) Odměna pěstouna**
- c) Příspěvek při převzetí dítěte**
- d) Příspěvek na nákup osobního motorového vozidla**
- e) Příspěvek při ukončení pěstounské péče**

a) Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče má nárok na příspěvek, nejdéle však do dvacátého šestého roku jeho věku, jde-li o nezaopatřené dítě, které se soustavně připravuje na své budoucí povolání a žije ve společné domácnosti s pěstounem. Vyplácí se každý měsíc osobě pečující o dítě do doby, než dítě dovrší plnoletosti.

³⁷ ČESKO. Zákon č. 94/1963 Sb., *Zákon o rodině*, ve znění pozdějších předpisů, §45. In Sbíрка zákonů.

³⁸ ČESKO. Zákon č. 359/199 Sb., *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*, ve znění pozdějších předpisů, §27a. In Sbíрка zákonů.

Výše příspěvku: pro dítě ve věku do 6 let – 4.500,- Kč
 pro dítě ve věku od 6 do 12 let – 5.500,- Kč
 pro dítě ve věku od 12 do 18 let – 6.350,- Kč
 pro dítě ve věku od 18 do 26 let – 6.600,- Kč

Pokud je v péči dítě, které je podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, příspěvek na úhradu potřeb dítěte činí:

Dítě ve stupni závislosti

Dítě ve věku	I (lehká závislost)	II (středně těžká závislost)	III (těžká závislost)	IV (úplná závislost)
do 6 let	4 650 Kč	5 550 Kč	5 900 Kč	6 400 Kč
6 - 12 let	5 650 Kč	6 800 Kč	7 250 Kč	7 850 Kč
12 - 18 let	6 450 Kč	7 800 Kč	8 300 Kč	8 700 Kč
18 -26 let	6 750 Kč	8 100 Kč	8 600 Kč	9 000 Kč

Tabulka č. 4: Výše příspěvku pro dítě ve stupni závislosti

b) Odměna pěstouna

Nárok na odměnu pěstouna má osoba pečující o dítě nebo osoba v evidenci o pěstounskou péči. Odměna se považuje za příjem ze závislé činnosti, podléhá daní z příjmů a náleží pěstounovi každý kalendářní měsíc.

Výše odměny: je-li pečováno o 1 dítě – 8.000,- Kč
 je-li pečováno o 2 děti – 12.000,- Kč
 je-li pečováno o 3 děti, nebo o dítě, které je závislé na pomoci jiné fyzické osobě ve stupni II. (středně těžká závislost), nebo ve stupni III. (těžká závislost), nebo ve stupni IV. (úplná závislost) – 20.000,- Kč
 je-li osoba v evidenci – 20.000,- Kč
 je-li pečováno o 1 dítě, které bylo svěřeno pěstounovi na přechodnou dobu, a tohle dítě je závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II. (středně těžká závislost), nebo ve stupni III. (těžká závislost), nebo ve stupni IV. (úplná závislost) – 24.000,- Kč

Za jakékoliv další dítě svěřené do péče osoby pečující se odměna pěstouna zvyšuje o 4.000,- Kč.

c) Příspěvek při převzetí dítěte

Jednorázový příspěvek náleží osobě pečující o dítě, která převzala dítě do pěstounské péče.

Výše příspěvku: dítě do 6 let – 8.000,- Kč
 dítě od 6 let do 12 let – 9.000,- Kč
 dítě od 12 let do 18 let – 10.000,- Kč

d) Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Nárok má osoba pečující nejméně o 3 děti v pěstounské péči, včetně zletilých nezaopatřených dětí.

Výše příspěvku: dosahuje 70% pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy nejvýše však do 100 000 Kč. Pečující osoba nesmí motorové vozidlo používat k výdělečné činnosti.

e) Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Právo na jednorázový příspěvek má fyzická osoba, která byla ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči. Tímto zaniká dané osobě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

Výše příspěvku: 25.000,- Kč.

Při společné pěstounské péči manželů vždy náleží dávka jen jednomu z manželů určené na základě jejich dohody.³⁹

4.3 Osvojení

Osvojení, neboli adopce je pro dítě nejlepším možným řešením. Je to akt, kdy fyzická osoba – (osvojitel) přijme dítě - osvojence za vlastní. Mezi osvojitelem a osvojencem je třeba přiměřený věkový rozdíl. **Osvojitelem** je fyzická osoba, která je plnoletá a má způsobilost

³⁹ ČESKO. Zákon č. 359/199 Sb., *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*, ve znění pozdějších předpisů, §19-§47. In Sbírka zákonů.

k právním úkonům. **Osvojenec** je dítě, které je sirotkem, ztratilo své biologické rodiče, nebo sociální sirotek. Sociálním sirotkem se rozumí dítě „*právně volné*,“ kdy rodiče dali předem souhlas k osvojení dítěte nejdříve však šest týdnů od narození dítěte, a to osobně přítomným rodičem písemně před soudem nebo příslušnými orgány sociálně právní ochrany dětí. Odvolat se proti rozhodnutí mohou jen do doby, než je dítě umístěno na základě rozhodnutí do péče budoucích rodičů. Totéž rozhodnutí lze odvolat, pokud rodiče o dítě neprojeví žádný zájem po dobu tří měsíců, nebo soud zbavil rodiče rodičovské způsobilosti. Před rozhodnutím soudu o osvojení musí být dítě alespoň po dobu třech měsíců v péči budoucího osvojitele, a to na jeho vlastní náklady. O osvojení rozhodne soud na základě návrhu osvojitele. Dítě po pravomocném rozhodnutí soudu má všechny práva jako dítě vlastní – (biologické) osvojitele. Mezi osvojitelem a osvojencem vzniká takový stav, jako mezi rodiči a dětmi, příbuznými osvojitele poměr příbuzenský. Rodiče jsou zapsáni do rodného listu dítěte a dítě získává příjmení osvojitelů. Vztah vůči původním rodičům zaniká. Osvojitelům vzniká rodičovská zodpovědnost při výchově dětí. Zákon o rodině číslo 94/1963 Sb., rozlišuje dva druhy osvojení a to osvojení zrušitelné a nezrušitelné.

U **zrušitelného** osvojení může soud jen z důležitých důvodů na návrh osvojence nebo osvojitele zrušit osvojení. Zrušením osvojení vzniká osvojenci znovu vzájemná práva a povinnosti vůči původnímu rodiči. Osvojenec získá zpět příjmení svých rodičů.

Nezrušitelného osvojení se týká těch případů, kdy dítě mohou osvojit jen muž a žena v manželském svazku, nebo jeden z manželů, který žije s některým z rodičů dítěte v manželství nebo pozůstalý manžel po rodiči nebo osvojiteli dítěte. Osvojit lze jen nezletilé dítě starší jednoho roku.⁴⁰

4.4 Poručenství

Poručníka ustavuje a odvolává vždy soud, přednostně však z osob příbuzných, kterého může doporučit rodič. Podléhá pravidelnému dohledu ze strany soudu. Poručníkem dítěte mohou být ustanoveni i manželé. Nemůže být určena fyzická osoba, soud ustanoví poručníkem orgán sociálně-právní ochrany dětí. Poručníkem je osoba, která hájí zájmy, spravuje majetkové záležitosti a vychovává nezletilé dítě v případě, že tohle nemohou zajistit rodiče z následujících důvodů: zemřeli, byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti nebo jim byla rodičovská zodpovědnost pozastavena anebo byli omezeni ve způsobilosti k právním

⁴⁰ ČESKO. Zákon č. 94/1963 Sb., *Zákon o rodině*, ve znění pozdějších předpisů, §65-§77. In Sbíрка zákonů.

úkonům. Jakékoliv rozhodnutí poručníka v zásadní věci týkající se dítěte vyžaduje schválení soudem.

4.5 Opatrovnictví

Soud ustanoví opatrovníka, který hájí zájmy dítěte. Opatrovnictví je podobné jako poručenství, liší se tím, že soud usnesením vymezí přesná práva a povinnosti opatrovníka z hlediska účelu, pro který byl opatrovník ustanoven. Tímto se opatrovník liší od poručníka, který přebírá všechny práva a povinnosti vůči dítěti. Soud může opatrovníkem ustanovit i orgán sociálně-právní ochrany dětí.⁴¹

Shrnutí

Čtvrtá kapitola náhradní rodinná péče analyzuje ústavní výchovu, pěstounskou péči, osvojení, poručenství a opatrovnictví. Tuto oblast upravuje zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 359/199 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 94/1963 Sb., *Zákon o rodině*, ve znění pozdějších předpisů, §78-§84. In Sbíрка zákonů.

5 EMPIRICKÁ ČÁST

Empirická část bakalářské práce je rozdělena na dvě části. **První část** pojednává o subjektivních názorech na danou problematiku „**Baby boxy – jejich význam a využití v praxi**“ dotazovaných pracovníků z profesí: zdravotní sestra, primář novorozeneckého oddělení a psycholog z pedagogicko-psychologické poradny. Rozhovory jsou založeny na kvalitativním výzkumu. „*Kvalitativním výzkumem nelze vlastně zjistit nic více než to, co jsme kvalitně předem věděli, ale o čem jsme pouze nevěděli, jak je to v populaci distribuováno.*“⁴² Tito respondenti byli pro daný výzkum záměrně vytipováni. **Druhá část** analyzuje výsledky vlastního pedgum nelze agogického výzkumu prostřednictvím kvantitativního zkoumání. Dle Chráska „*je kvantitativní výzkum vymezen jako záměrná a systematická činnost, při které se empirickými metodami zkoumají (ověřují, verifikují, testují) hypotézy o vztazích mezi pedagogickými jevy.*“⁴³

Hlavním cílem empirické části jsou názory vybraných odborníků a laické veřejnosti na uvedenou problematiku.

5.1 Rozhovory pracovníků z profese

Prvním dotazovaným pracovníkem je primář novorozeneckého oddělení Krajské nemocnice T. Bati, a.s., Zlín MUDr. Josef Macko. Důvodem výběru dané osoby, byla především účast na otevření baby boxu v Krajské nemocnici ve Zlíně.

Dotázaný se narodil v roce 1962, vystudoval Gymnázium v Havířově a poté pokračoval na Lékařské fakultě v Brně obor pediatrie. Jeho doposud získanými atestacemi jsou I. st. pediatrie a specializovaná atestace neonatologie. Pracovní dráhu započala v Okresní nemocnici Skalica na dětském oddělení, jako sekundární lékař. Poté pracoval ve Fakultní porodnici v Brně na neonatologickém oddělení též jako sekundární lékař. Jeho následným krokem v pracovní dráze byla Fakultní nemocnice v Brně na oddělení novorozenecké jednotky intenzivní resuscitační péče Dětské kliniky, působil zde jako primář. V současné době zastává místo primáře na oddělení novorozeneckého perinatologického centra v Krajské nemocnici T. Bati, a.s., Zlín. Podrobnější informace o prvním dotázaném **viz příloha č. 4: Životopis – MUDr. Josef Macko**

⁴² ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vydání. Praha: Portál, 2007, s. 13.

⁴³ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 1. Vydání. Praha: Grada Publishing, 2007, s. 10.

Rozhovor č. 1: MUDr. Josef Macko

Otázka č. 1: Jaký jste měl názor, když jste se prvně dozvěděl o existenci baby boxů v České republice?

„Můj názor na baby boxy byl zpočátku jednoznačně kladným, příznivý. Tento názor přetrvává, byť jsem si časem uvědomil i negativa tohoto přístupu. Positiva z mého pohledu nadále převažují. Nejsme jedinou zemí, kde baby boxy fungují.“

Otázka č. 2: Schvalujete odkládání dětí do baby boxů?

„Je to krajní a mezní situace, existují i jiné způsoby, jak se o nechtěné dítě postarat a přitom jej neumístit do baby boxu. Domnívám se ale, že měl-li by baby box zachránit jediné dítě, pak smysl má. Odpůrci často uvádějí argument, že v zemích, kde byly baby boxy zavedeny, se snížil počet nalezených odložených a zemřelých novorozenců a v některých zemích se dokonce počet baby boxů začíná snižovat.“

Otázka č. 3: Byl jste pro nebo proti nainstalování baby boxu ve vaší nemocnici?

„Byl jsem jednoznačně pro instalaci, ale na jiném místě.“

Otázka č. 4: Čemu by podle Vás měla rodička dát přednost? Baby boxu nebo utajovanému porodu?

„Utajovanému porodu.“

Otázka č. 5: Jaké si myslíte, že jsou nejčastější důvody pro odložení dítěte do baby boxů?

„Nevím jistě, kromě náhlého zkratu (což se již opakovaně prokázalo) snad naprosto bezvýhodná a z pohledu rodičky neřešitelná situace (rodinná, osobní, partnerská, finanční, jiná).“

Otázka č. 6: Myslíte si, že by k dítěti měl být přikládán rodný list, aby se dozvěděl o biologických rodičích?

„Pokud by toto existovalo, pak by žena mohla dítě rovnou přinést do nemocnice a nemusela by jej odkládat do baby boxu.“

Otázka č. 7: Ve vaší nemocnici bylo prozatím odloženo jedno dítě, myslíte si, že jich bude více?

„Nejsem schopen posoudit.“

Otázka č. 8: Máte další informace o dítěti, které u vás bylo odloženo do baby boxu?

„Měli jsme do věku několika měsíců, dále již ne. Dítě bylo umístěno do rodiny a s tou kontakt nemáme.“

Otázka č. 9: V jakém zdravotním stavu bylo odložené dítě?

„Ve zcela stabilizovaném stavu.“

Druhým dotazovaným pracovníkem je paní PhDr. Zdeňka Bezděková, která pracuje 31 let jako poradenský psycholog a rodinný terapeut pod Základní školou a mateřskou školou logopedickou Speciální pedagogické centrum při Základní škole a mateřské škole logopedické na odloučeném pracovišti v Uherském Hradišti. Výběr byl zvolen z důvodu, že výše jmenovaná denně přichází do osobního kontaktu s dětmi z náhradní rodinné péče.

Rozhovor č. 2: PhDr. Zdeňka Bezděková

Otázka č. 1: Jaký jste měla názor, když jste se prvně dověděla o existenci baby boxů v České republice?

„Nesdílěla jsem všeobecné nadšení, které bylo prezentováno v médiích a od některých odborníků.“

Otázka č. 2: Schvalujete odkládání dětí do baby boxů?

„Neschvaluji, ale pokud zachrání prokazatelně dítěti život, pak je dobře, že existují.“

Otázka č. 3: Které variantě by měla rodička podle vás dát přednost a proč? Potrat, utajený porod, odložení dítěte do baby boxů.

„Patrně by především nemělo nikdy dojít k tomu, že se musí žena takto rozhodovat. Pokud z nejrůznějších důvodů musí volit, pak porod v utajení. Předpokladem je empatické a etické chování zdravotníků, kteří tuto situaci pomohou ženě zvládnout i její následné rozhodnutí, svěřit dítě do adopce. Dovedu si představit, že následky tohoto rozhodnutí může žena v budoucnu zvládnout a také osvojitelům se lépe s dítětem hovoří o jeho původu.“

Otázka č. 4: Jaké si myslíte, že jsou nejčastější důvody pro odložení dítěte do baby boxů?

„Nevím a myslím, že na tuto otázku by lépe odpověděli ti, kteří se setkali s matkou, která si pro dítě následně přišla. Možná špatná finanční situace? Bydlení? Neschopnost se o dítě adekvátně postarat? Pak je nutno uvažovat o původní rodině ženy, o sociálních institucích (OSPOD), lékařích. Někde se stala chyba, proč nenabízíme řešení a pomoc dřív, aby to nemusela žena řešit tím, že vloží dítě do bedny.“

Otázka č. 5: Myslíte, že žena plánuje odložení dítěte do boxu nebo je to rychlá neuvážená reakce po porodu?

„Doufám, že si to žena neplánuje a že je to reakce. Zoufalí lidé dělají zoufalé věci. Opět mě napadá, že kdyby věděla, kde se obrátit a kdo ji pomůže, nemuselo by být těch baby boxů tolik.“

Otázka č. 6: Jaké byste navrhla řešení ženě, která by chtěla odložit dítě?

„Nejdříve poskytla oporu v její těžké situaci, pak hledala příčiny, které vedou k tomuto zoufalému kroku. Pak nabídla jiná řešení.“

Otázka č. 7: Myslíte, že by k dítěti měl být přikládán rodný list?

„Myslím, že ano, ale pak by anonymní odkládání pod rouškou noci bylo snad zbytečné.“

Otázka č. 8: Domníváte se, že je vhodná snaha o vyhledávání matky dítěte?

„To rozhodně ne, opět baby boxy ztrácí smysl. Pokud již dáme takovou možnost řešení, nemůžeme pak dělat nesmyslné věci.“

Otázka č. 9: Setkala jste se v praxi s dítětem v náhradní rodinné péči?

„Mnohokrát, pracuji s nimi i jejich náhradními rodiči.“

Otázka č. 10: Mělo by se dětem říct, že nejsou rodiče vlastní? V kolika letech?

„Samozřejmě mělo a to co nejdříve třeba formou příběhu. Dítě tuto skutečnost pak bere jako samozřejmost. To uvádím na podkladě zkušeností.“

Třetím a zároveň posledním dotazovaným pracovníkem je zdravotní sestra paní Lenka Franková. Střední zdravotní školu vystudovala ve Slovenském Martině. Později pracovala jako zdravotní sestra v Nemocnici v Uherském Hradišti na interním oddělení. Od roku 1988 pracuje v Diabetologické ambulanci v Uherském Hradišti u pana MUDr. Zdeňka Pišťka. Výběr byl zvolen záměrně, jelikož jmenovaná nepřichází ve svém pracovním životě do kontaktu s dětmi, ale přichází do kontaktu s potencionálními rodiči daných dětí.

Rozhovor č. 3: Lenka Franková

Otázka č. 1: Jaký jste měla názor, když jste se poprvé dozvěděla o existenci baby boxech v České republice?

„Privítala jsem to velmi pozitivně, pomůže snížit úmrtnost dětí a zároveň můžou vyrůstat v úplných rodinách v lepším sociálním zabezpečení.“

Otázka č. 2: Schvalujete odkládání dětí do baby boxů?

„Ano.“

Otázka č. 3: Jaké si myslíte, že jsou nejčastější důvody pro odložení dítěte do baby boxů?

„Neschopnost postarat se o dítě, sociální důvody, zlé materiální a finanční zabezpečení...“

Otázka č. 4: Myslíte si, že žena plánuje odložení dítěte do baby boxů nebo je to rychlá neuvážená reakce po porodu?

„Myslím si, že žena to musí naplánovat už předem a mít znalost, kde se baby box nachází.“

Otázka č. 5: Stalo se Vám nebo vašim kolegům, že za vámi přišla žena s tímhle problémem? Že chce dítě odložit a potřebovala pomoc?

„Ne.“

Otázka č. 6: Jaký byste navrhovala téhle ženě řešení?

„Ještě jednou přehodnotit celou situaci a promluvit si o tom s nějakým kompetentním člověkem, popřípadě s rodinou.“

Otázka č. 7: V jakém zdravotním stavu bývají děti při odložení?

„Myslím, že ve velmi dobrém stavu. Matce jistě záleží na tom, co bude s dítětem dál a proto jedná tak, jak jedná a neřeší svoji situaci jiným horším způsobem.“

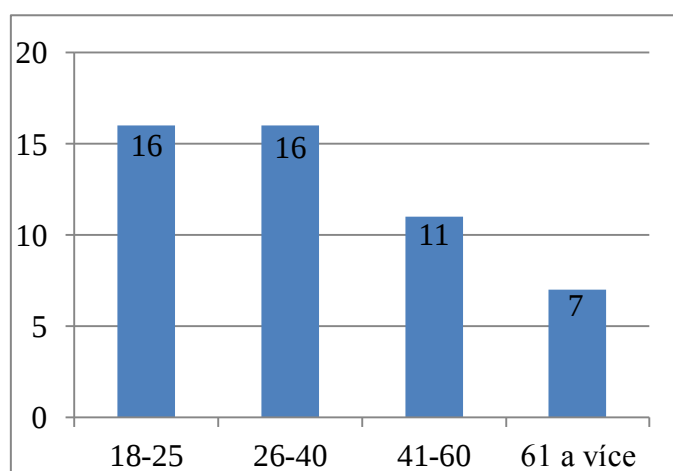
Otázka č. 8: Myslíte si, že by k dítěti měl být přikládán rodný list a zvěděl o biologických rodičích?

„Myslím, že by odložení mělo zůstat v anonymitě.“

5.2 Pohled veřejnosti

Druhá část je zpracována na základě informací, které vyplynuly ze sestavených dotazníků. Dotazník je metoda, ve které respondenti odpovídají samostatně, sami za sebe a proto jsou jejich zvolené odpovědi přínosné pro zodpovězení stanovených cílů. Dotazník **viz příloha č. 5.** je sestaven z 18 otázek, které jsou uzavřené, otevřené i otázky kombinované, aby se mohli respondenti vyjádřit k otázkám, proč se pro volbu otázky rozhodli. Mezi výhody písemného dotazování řadím především menší časovou náročnost při zpracování dotazníků a rychlý sběr informací. Dotazníky byly sestaveny záměrně pro respondenty starší 18 let. Sběr dat danou metodou probíhal oslovením náhodných respondentů na veřejném prostranství především ve městě Uherské Hradiště. Individuální přístup při získávání informací hodnotím velmi kladně, neboť jsem s respondenty přišla do blízkého kontaktu. Návratnost dotazníků byla 100%. Pro větší přehlednost jsou v bakalářské práci sestaveny grafy, do kterých jsou vloženy získané informace. Výzkum obsahoval celkem 100 respondentů, z nichž bylo 50 mužů a 50 žen různé věkové kategorie a dosaženého vzdělání.

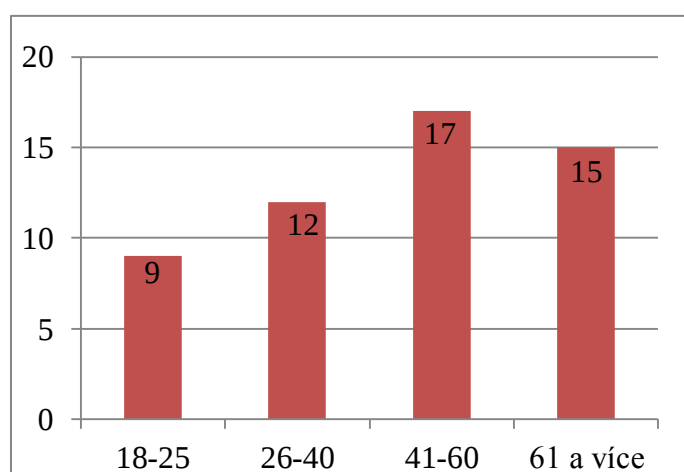
První graf znázorňuje rozdělení mužů, dle věkových kategorií.

Graf č. 1: Rozdělení mužů dle věku

Z 50 dotazovaných mužů bylo 16 ve věku od 18 - 25 let, od 26 – 40 let bylo taktéž 16, od 41 – 60 let 11 respondentů a nad 61 let 7 respondentů.

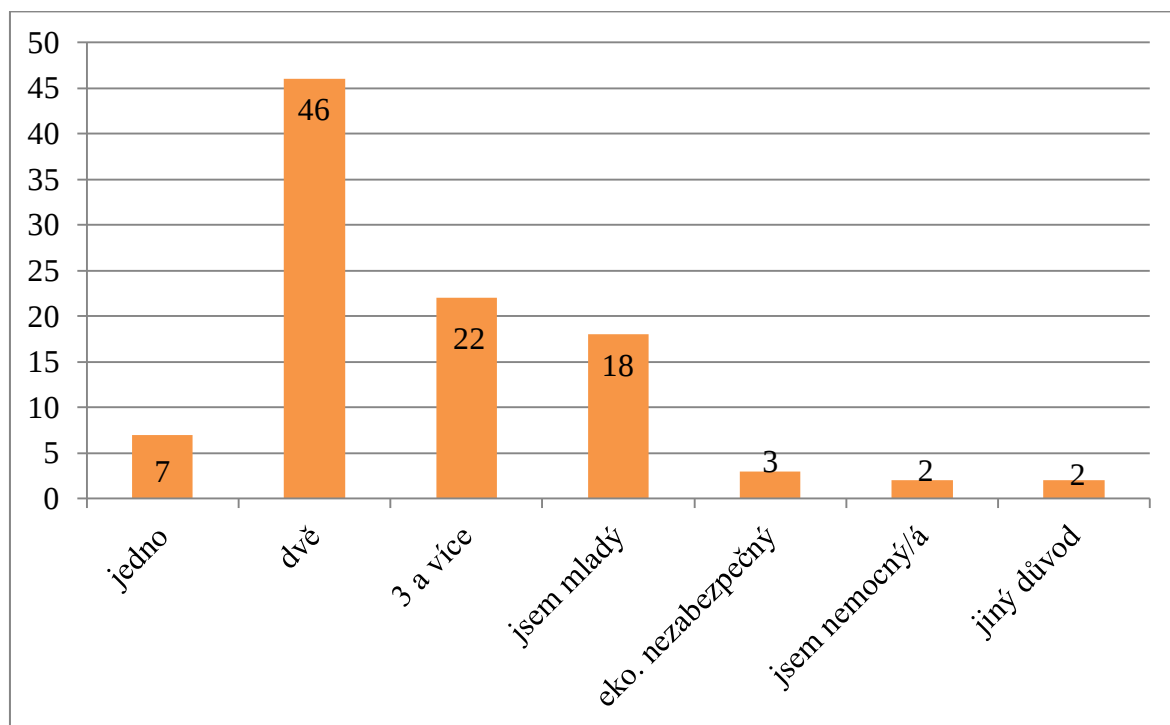
Druhý graf znázorňuje rozdělení žen, dle věkových kategorií.

Graf č. 2: Rozdělení žen dle věku

Z 50 dotazovaných žen bylo 9 ve věku od 18 – 25 let, od 26 – 40 let 12, od 41 – 60 let 17, nad 61 let 15 žen.

Třetí graf znázorňuje počty dětí respondentů.

Graf č.3 : Počet dětí u respondentů

Ze 100 dotazovaných má 75 respondentů, alespoň jedno dítě. 25 respondentů děti nemají. Jedno dítě má 7 respondentů, nejvíce 46 respondentů má dvě děti, 22 respondentů má 3 nebo více dětí, 18 respondentů nemá děti z důvodu věku, 3 respondenti nejsou ekonomicky zabezpečeni, 2 respondenti jsou nemocní zbylí 2 uvedli jiné důvody.

V další položené otázce zdali slyšeli pojem baby box? Všichni respondenti odpověděli ano. Což znamená, že veřejnost o tomhle tématu má povědomí.

Z vybraných odpovědí na otázku co si pod pojmem baby box představují, byly odpovědi následující:

„Vyhřívaná skříňka pro odložení dítěte.“

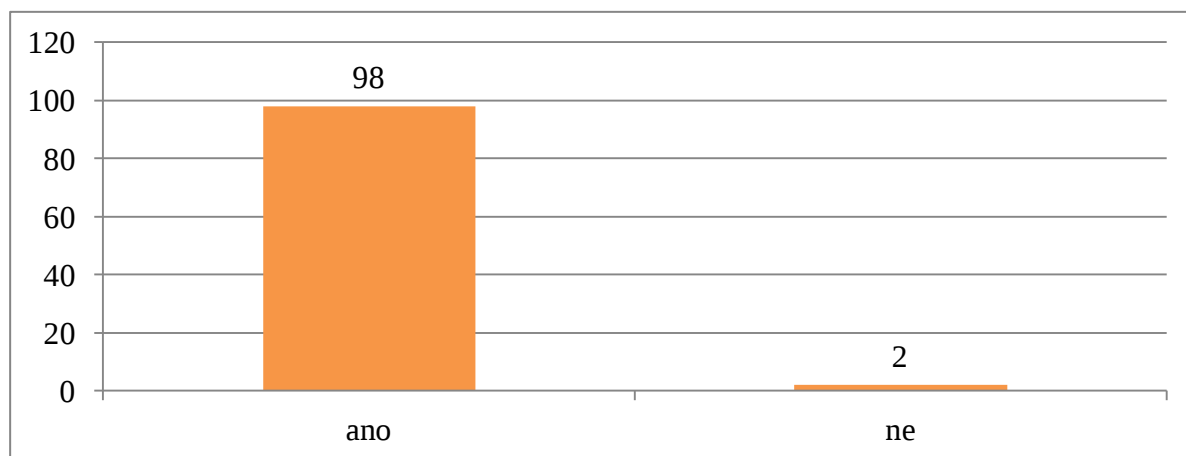
„Místo, kde může žena odložit narozené dítě, pokud se o něj nemůže nebo nechce starat.“

„Záchrana života.“

Nejvíce a to v 50 případech se respondenti shodovali v odpovědi: *„Schránka, kde se odkládají nechtěné děti.“*

Na dotaz zda-li se domnívají, že baby box je schránka, která může zachránit dětský život. Odpověděli všichni dotazovaní ano.

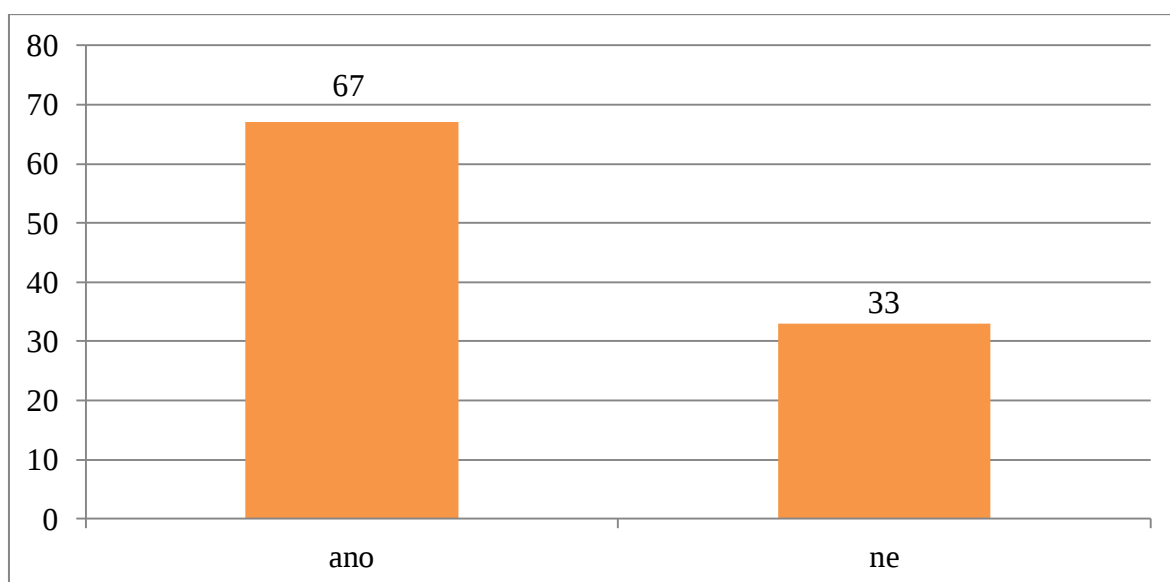
Čtvrtý graf zobrazuje souhlasy dotazovaných s umístěním dítěte do baby boxu.

Graf č. 4: Souhlas s umístěním dítěte do baby boxu

Ze všech dotazovaných 98 respondentů odpovědělo ano, 2 respondenti neschvalují odkládání dětí do baby boxu.

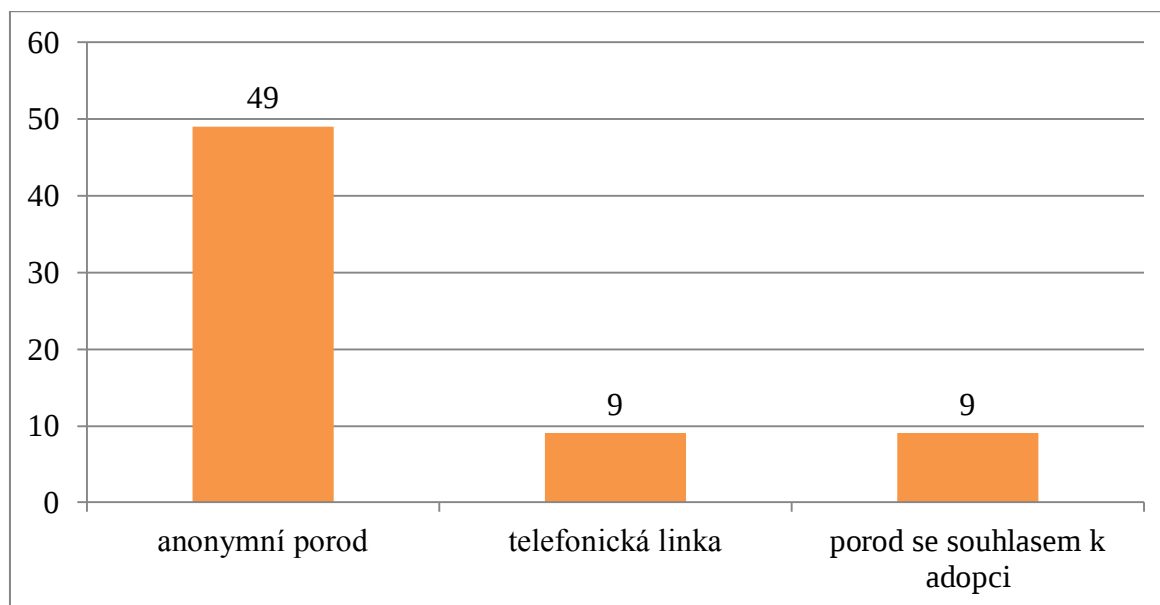
Pátý graf písmena a) udává jinou variantu odkládání dětí.

Graf č. 5a: Jiná varianta odkládání dětí

Pro jinou variantu odkládání dětí bylo 67 respondentů, 33 respondentů jiné variantě přednost nedávají.

Pátý graf písmena b) zobrazuje odpovědi zbylých 67 respondentů na jinou variantu odložení dětí.

Graf č. 5b: Jiná varianta odložení dítěte než do baby boxu.

Z 67 respondentů, kteří byli pro jinou variantu odložení dítěte by volili nejčastěji anonymní porod a to v 49 případech, telefonickou non stop linku Fondu ohrožených dětí a standardní porod v porodnici se souhlasem k adopci se shodlo 9 respondentů.

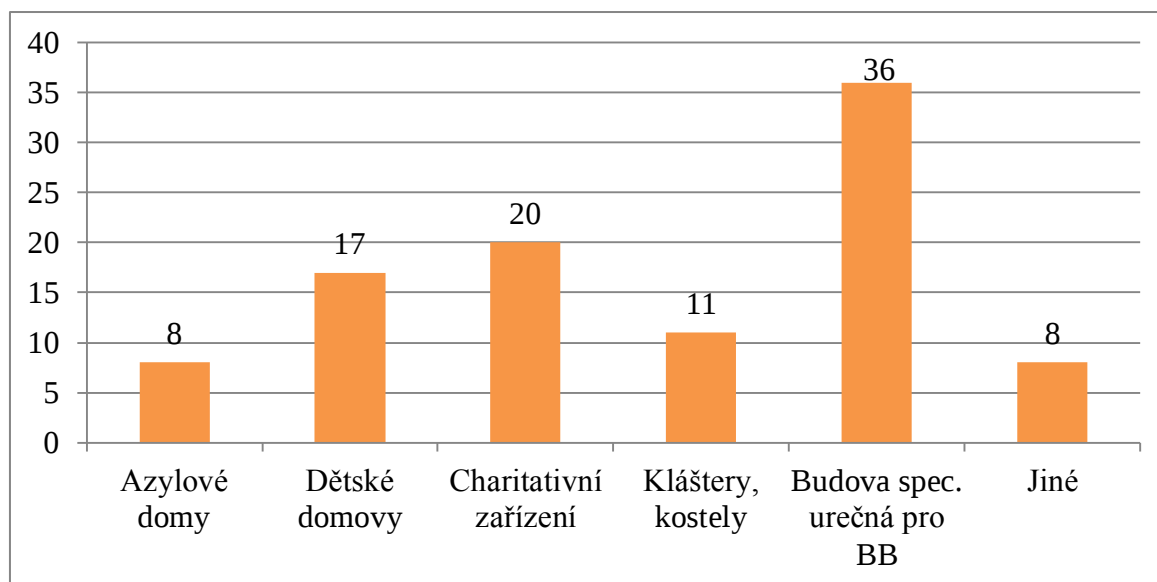
V otázce zda-li si myslí, že odkládání dětí do baby boxu je protiprávní, odpověděli všichni dotazovaní, že není protiprávní.

Z následující otázku vyplývá, že všichni dotázaní občané souhlasí s vybudováním nových baby boxů v české republice.

Taktéž každý dotazovaný, souhlasí s umístěním baby boxu v nemocnicích. Ministerstvo práce a sociálních věcí vydalo 16. 3. 2006 metodiku pro případy dětí odložených do baby boxů, kde

zmiňuje, že miminko odložené do baby boxu musí být převzato do zdravotnického zařízení, kde je mu poskytnuta odpovídající zdravotní péče. **Viz příloha č. 6**⁴⁴

Graf šestý zobrazuje navrhovaná místa pro umístění baby boxu.

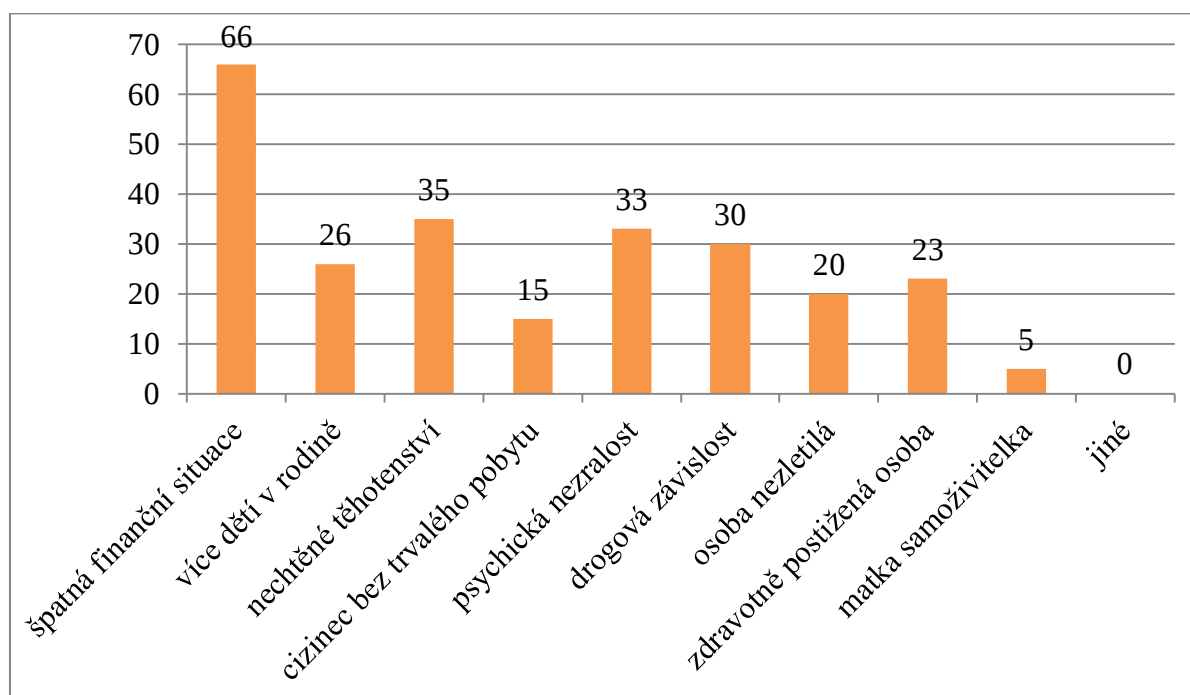

Graf č. 6: Navrhovaná místa pro umístění baby boxu

Ze všech respondentů, by pro azylové domy bylo 8, dětské domovy 17, charitativní zařízení 20, kláštery, kostely 11, budovy speciálně určené pro baby boxy 36 a pro jiné 8 respondentů.

⁴⁴ *Tisková zpráva.* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2583/160306b.pdf>

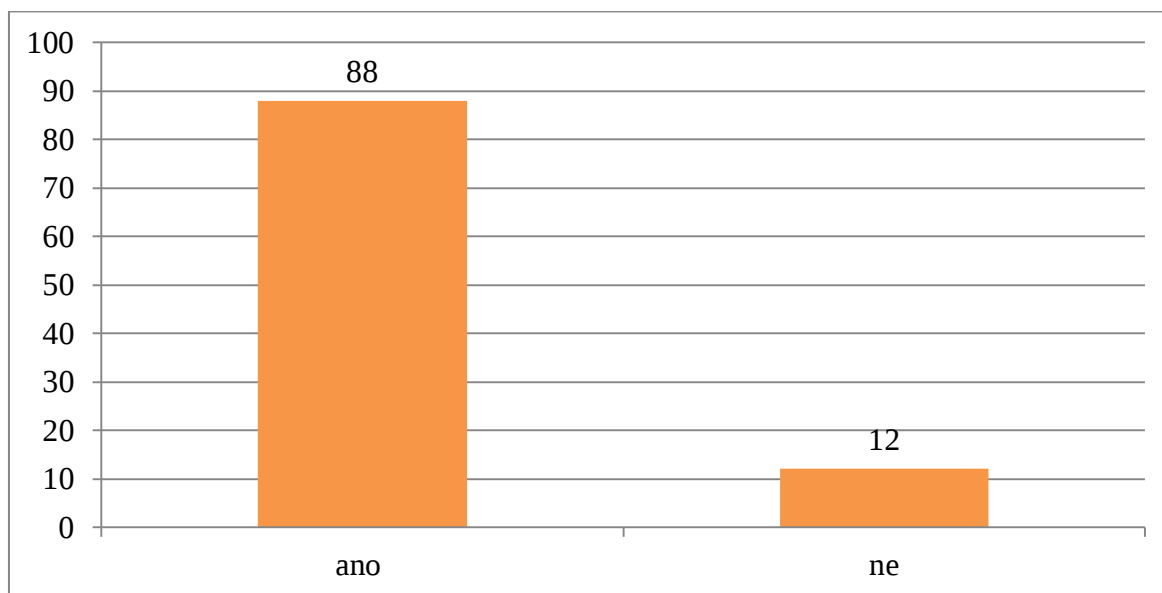
Graf sedmý uvádí důvody pro odložení dítěte. (výběr i více možností).

Graf č. 7: Důvody odložení dítěte

Respondenti měli na výběr více možností, nejvíce si však myslí, že dítě je odkládáno z důvodu špatné finanční situace v rodině a to 66, z důvodů nezvládnutí péče o další dítě v rodině 26, jde o nechtěné těhotenství 35, cizinec bez trvalého pobytu 15, psychická nezralost 33, drogová závislost 30, jde o osobu nezletilou 20, osoba je zdravotně postižená, která těžko obstarává svoje potřeby 23, matka samoživitelka nebo osamělá osoba 5, pro jiný důvod nebyl žádný respondent.

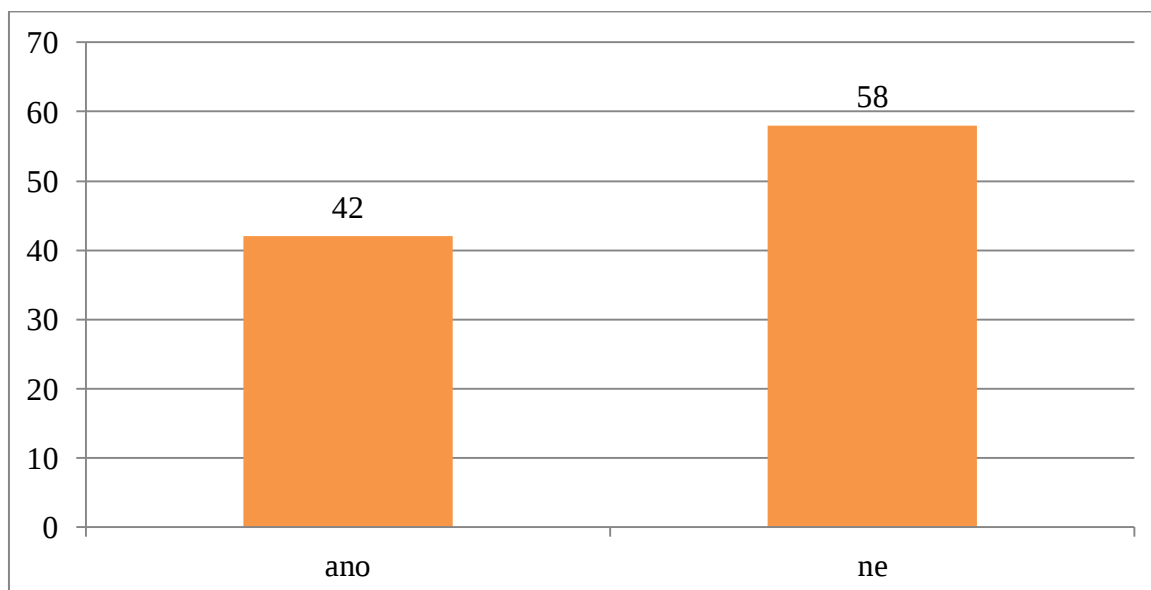
Graf osmí zobrazuje počty odpovědí týkající se financování baby boxů ze strany státu.

Graf č. 8: Financování baby boxů státem

Většina respondentů a to 88 se domnívá, že by se na financování baby boxů měl podílet stát, zbývajících 12 si myslí, že nikoliv.

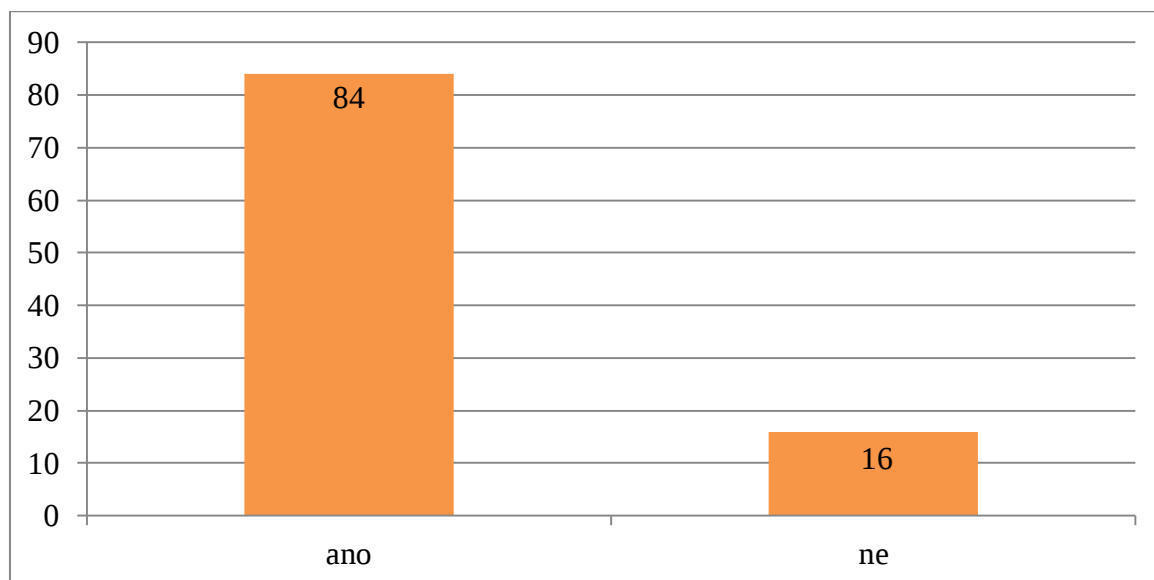
Graf devátý prezentuje odpovědi dotázaných, zda by se chtěli dozvědět o existenci svých biologických rodičů, kdyby byli odloženými dětmi.

Graf č. 9: Existence biologických rodičů

O svých biologických rodičích by se chtělo dozvědět 42 respondentů, 58 respondentů nemá zájem.

Desátý a zároveň poslední graf předkládá odpovědi, jestli udělit státní vyznamenání pro zakladatele baby boxu Ludvíka Hesse.

Graf č. 10: Udělení státního vyznamenání

Státní vyznamenání by udělilo 84 respondentu, 16 s udělením nesouhlasí.

ZÁVĚRY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Výzkumné šetření je rozděleno na dvě části. V **první části** jsou uvedeny rozhovory dle kvalitativního výzkumu s pracovníky z profese lékaře, psychologa a zdravotní sestry. Cílem této části bylo získání názorů oslovených odborníků na existenci a využití baby boxů. Prvním dotazovaným byl primář novorozeneckého perinatologického centra MUDr. Josef Macko, který má pozitivní názor na oblast zabývající se baby boxy, přesto by upřednostnil porod v utajení. Druhým dotazovaným byl poradenský psycholog a rodinný terapeut PhDr. Zdeňka Bezděková, která nesdílí všeobecné nadšení, jež je o dané problematice prezentováno v médiích a od některých odborníků. Zároveň neschvaluje odkládání dětí do baby boxů, avšak v případě jde-li o zachránění dětského života je k baby boxům nakloněná. Jako vhodnou variantu odložení dítěte by volila též porod v utajení. Třetím dotazovaným byla zdravotní sestra z diabetologické ambulance paní Lenka Franková, která schvaluje odkládání dětí do baby boxů.

Druhá část výzkumu znázorňuje odpovědi laické veřejnosti, které jsou přehledně uspořádány do grafů. Respondenti jsou rozděleni na muže a ženy dle věkových kategorií. Devadesát osm respondentů souhlasí s umístěním dítěte do baby boxu. Pro jinou variantu odložení dítěte by bylo 67 dotazovaných, z nichž by se 49 přiklápělo k anonymnímu porodu. Veřejnost by pro umístění baby boxů navrhovala speciálně určenou budovu. Lidé se shodli v 66 případech, že důvodem pro odložení dítěte je nejčastěji špatná finanční situace rodiny. Zda by se na financování měl podílet stát, jednoznačně zvítězila odpověď ano. Při čemž zakladatel Ludvík Hess o financování baby boxů ze strany státu neprojevuje zájem. Překvapující pro mne bylo zjištění, že by větší polovina respondentů nechtěla znát své biologické rodiče. Pro udělení státního vyznamenání Ludvíku Hessovi by bylo 84 dotázaných. Stanoveným cílem bylo zjistit pohled laické veřejnosti, což se domnívám, že bylo splněno.

ZÁVĚR

Současné sociální podmínky v části naší společnosti nejsou až natolik příznivé pro občany v produktivním věku, mezi něž patří: vysoká míra nezaměstnanosti, ne příliš vhodné bytové podmínky, nízká finanční jistota, z čehož plyne rozvrat rodiny a následně osamělost těhotné matky, která v této tíživé situaci není schopna se postarat o své dítě a je odkázána na sociální pomoc, o které často ani neví, jenž je zapříčiněna malou občanskou informovaností. Baby boxy následně nahrazují řešení péči o novorozence. Zakladatel baby boxů Ludvík Hess chce schránky pro nechtěné děti rozšířit do každého většího města. V současné době v České republice nalezneme 55 schránek. Odložené děti jsou právně volné a to umožňuje rychleji se dostat k náhradním rodičům. Hlavní úlohu v organizaci záchrany dětí má občanské sdružení Statim. Díky různým soukromým společnostem a individuálním anonymním dárcům jako je například: Nadace České pojišťovny Praha, STAEG, spol. s r. o. Vyškov, Nadace Komerční banky a.s. – Jistota, RWE Transgas a.s. Praha a další je umožněno fungování baby boxů na základě jejich finančních darů.

Ve výzkumné části, kde byly provedeny rozhovory s pracovníky z různých profesí, jsem se setkala s nestejnými subjektivními názory na danou problematiku. Zdravotní sestra i primář novorozeneckého oddělení se k baby boxům vyjádřili velmi kladně na rozdíl od psychologů, která sdělila, že k dané problematice není příznivě nakloněna, ale navrhuje tohle řešení až v krajní situaci rodičky. Na základě dotazování laické veřejnosti, bylo zjištěno, že povědomí občanů o této problematice začíná být aktuální, neboť všech 100 dotázaných respondentů na otázku, zda-li slyšeli o baby boxech, odpověděli ano.

Jsem přesvědčena o správnosti myšlenky Ludvíka Hesse na záchranu lidského života a v praxi to bylo potvrzeno záchranou 83 kojenců. Moji bakalářskou práci jsem zvolila za účelem vyšší informovanosti občanů o baby boxech. Měla by se zvýšit informovanost o možnostech řešení svízelné životní situace pro matky, které se v téhle situaci nacházejí. Jsem si vědoma, že problematika baby boxů je stále ve vývoji a tudíž bych se o tuto oblast chtěla zajímat v případné mé diplomové práci.

SEZNAM ODBORNÝCH ZDROJŮ

DOLEŽAL, Antonín, Karel RÝDL a Zdeněk MATĚJČEK. *Od babičství k porodnictví*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2001. s. 144. ISBN 80-246-0277-6

DUNOVSKÝ, Jiří, Zdeněk DYTRYCH a Zdeněk MATĚJČEK. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vydání. Praha: Grada Pub., 1995. s. 245. ISBN 80-716-9192-5

HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočeti o babyboxech*. Praha: Petrklíč, 2009. s. 175. ISBN 978-80-7229-233-2

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 1. vydání Praha: Grada Publishing, 2007. s. 183. ISBN 978-80-247-1369-4

LENDEROVÁ, Milena, Karel RÝDL a Zdeněk MATĚJČEK. *Radostné dětství?* 1. vydání. Praha: Paseka, 2006. s. 376. ISBN 80-718-5647-9

MATĚJČEK, Zdeněk. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. 1. Vydání. Praha: Portál, 1999. s. 183. ISBN 80-717-8304-8

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. s. 124. ISBN 80-901424-7-8

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vydání. Praha: Portál, 2007. s. 377. ISBN 978-80-7367-313-0

Legislativa

ČESKO. Zákon č. 20/1966 Sb., *O péči o zdraví lidu*, ve znění pozdějších předpisů. In Sbírka zákonů

ČESKO. Zákon č. 372/2011 Sb., *Zákon o zdravotních službách*, ve znění pozdějších předpisů. In Sbírka zákonů

ČESKO. Zákon č. 301/2000 Sb., *Zákon o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů*, ve znění pozdějších předpisů. In Sbírka zákonů

ČESKO. Zákon č. 109/2002 Sb., *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů*, ve znění pozdějších předpisů. In Sbíрка zákonů

ČESKO. Zákon č. 94/1963 Sb., *Zákon o rodině*, ve znění pozdějších předpisů. In Sbíрка zákonů

ČESKO. Zákon č. 359/199 Sb., *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*, ve znění pozdějších předpisů. In Sbíрка zákonů

Odborný časopis

MACHÁLEK, Emil. Zpráva o babyboxech. *SANQUIS*. Praha: Audabiac č. 54, roč. 2007. s. 40. ISSN 1212-6535

Internetové zdroje

Exodus [online]. Rozhovory nad biblí. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z: <http://www.rozhovor.cz/exodus/ex01.php>

Exodus [online]. Rozhovory nad biblí. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z: <http://www.rozhovor.cz/exodus/ex02.php>

Mojžíš [online]. Wikipedie. [cit. 2012-12-03]. Převzato z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mojžíš>

Zachránené děti [online]. Šanca. [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.sancaoz.sk/sanca/43-zachranenych-det>

TICHÁ, Pavlína. *Problematika babyboxů* [online]. 2011 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

Zachránené děti [online]. Šanca. [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.sancaoz.sk/sanca/43-zachranenych-det>

Babybox [online]. [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/>

HESS, Ludvík 2012. *Ludvík Hess zakládám Babyboxy*. [online]. [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.hess.cz/zakladam-babyboxy.php>

Občanské sdružení [online]. Babybox. [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=sdruzeni>

GynCentrum Hloubětín [online]. Babybox. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=babybox&id=1>

Statistika Babyboxů [online]. Babybox. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=statistiky>

Plánované babyboxy [online]. Babybox. [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=planovane>

Kompletní přehled babyboxů [online]. Babybox. [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=babyboxy>

Tisková zpráva. [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2583/160306b.pdf>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Životopis - Ludvík Hess

Příloha č. 2 Fotografie z instalace baby boxu ve Vyškově

Příloha č. 3 Odložené děti do baby boxů v České republice

Příloha č. 4 Životopis MUDr. Josef Macko

Příloha č. 5 Dotazník

Příloha č. 6 MPSV metodika pro případy dětí odložených do baby boxů

PŘÍLOHA Č. 1: ŽIVOTOPIS - LUDVÍK HESS

Ludvík Hess se narodil 4. 2. 1947 v Kladně. Při studiu SVVŠ Na Zámečku v Libni založil se spolužákem Emilem Machálkem v roce 1964 literární časopis Divoké víno. V tištěné podobě vycházelo do roku 1972, nyní vychází jen na internetu. Národní knihovna České republiky a Nakladatelství Sloart vydaly Hessovu knihu Antologie Divoké víno 1964 - 2007. Hess je autorem knížek Satyr a nymfičky, Co jste se v novinách nedočetli o baby boxech, románu Čtyřúhelník, Balady o koních a romance o holkách.

V roce 2005 zřídil v České republice první baby box, pokračuje ve zřizování dalších. Věnuje se chovu anglických plnokrevníků. Největším chovatelským úspěchem bylo vítězství jím odchovaného hřebce Marco Polo ve Velké jarní ceně v roce 1985.

PŘÍLOHA Č. 2: FOTOGRAFIE Z INSTALACE BABY BOXU VE VYŠKOVĚ

45

⁴⁵ Zdroj: Vlastní fotogalerie

PŘÍLOHA Č. 3: ODLOŽENÉ DĚTI DO BABY BOXŮ V ČESKÉ REPUBLICE

Pořadí	Datum	Jméno	Místo
1	17.2.2006	Sonička	Gyncentrum Hloubětín
2	25.2.2006	Lenka	Gyncentrum Hloubětín
3	26.2.2006	Toník	Gyncentrum Hloubětín
4	9.6.2006	Ludmila	Brno
5	21.12.2006	Adam	Gyncentrum Hloubětín
6	3.4.2007	Mário	Brno
7	9.6.2007	Staník	Olomouc
8	1.7.2007	David	Gyncentrum Hloubětín
9	9.10.2007	Zoja	Gyncentrum Hloubětín
10	15.12.2007	Markéta	Gyncentrum Hloubětín
11	12.2.2008	Petra	Gyncentrum Hloubětín
12	17.3.2008	Tereška	Olomouc
13	17.7.2008	Lucinka	Mladá Boleslav
14	20.8.2008	Klára	Gyncentrum Hloubětín
15	26.1.2009	Barunka	Ostrava
16	23.3.2009	Fanda	Sokolov
17	8.4.2009	Ivanka	Gyncentrum Hloubětín
18	24.4.2009	Jarda	Gyncentrum Hloubětín
19	5.6.2009	Natálka	Brno
20	16.6.2009	Pepík	Kadaň
21	25.7.2009	Anežka	Kladno
22	27.7.2009	Lucinka	Ústí nad Orlicí
23	31.7.2009	Jakub	Brno
24	29.9.2009	Viktor	Gyncentrum Hloubětín
25	21.10.2009	Richard	Gyncentrum Hloubětín
26	11.11.2009	Andrea	Liberec
27	2.12.2009	Richard II.	Gyncentrum Hloubětín
28	17.12.2009	Kačenka	Ostrava
29	11.2.2010	Ivanka	Gyncentrum Hloubětín
30	8.3.2010	Jaroslav	Ústí nad Labem
31	15.3.2010	Gabriela	Písek
32	15.6.2010	Květa	Brno
33	21.9.2010	Jan	Kladno
34	30.9.2010	Anička	Ostrava
35	24.10.2010	Adélka	Jindřichův Hradec
36	25.10.2010	Janička	Gyncentrum Hloubětín
37	9.11.2010	Natálka	Brno
38	10.11.2010	Martin	Boleslav
39	8.12.2010	Věruška	Zlín

40	23.12.2010	Magdáléna	Opava
41	28.1.2011	Silvie	Jablonec nad Nisou
42	31.1.2011	Jiří	Ústí nad Labem
43	13.2.2011	Martinka	Šumperk
44	21.2.2011	Filip	Příbram
45	20.3.2011	Svatava	Děčín
46	12.4.2011	Jeník	Gyncentrum Hloubětín
47	5.6.2011	Dalibor	Kadaň
48	6.6.2011	Iveta	Ostrava
49	18.6.2011	Janička	Benešov
50	19.6.2011	Leoš	Mladá Boleslav
51	3.7.2011	Kačenka	Šumperk
52	6.7.2011	Jana	Frýdek-Místek
53	8.7.2011	Ondřej	Liberec
54	3.9.2011	Eva	Brno
55	5.9.2011	Michal	Teplíce
56	7.9.2011	Milena	Ostrava
57	11.9.2011	Marcelka	Most
58	20.9.2011	Radka	Jihlava
59	25.9.2011	Hynek	Ostrava
60	7.10.2011	Tomáš	Strakonice
61	8.11.2011	Xaver	Olomouc
62	2.12.2011	Judita	Kladno
63	10.1.2012	Pavla	Příbram
64	23.1.2012	Gabriela	Brno
65	1.2.2012	Tereзка	Příbram
66	15.2.2012	Pavlinka	Kolín
67	29.2.2012	Vilém	Brno
68	6.3.2012	Marek	Pardubice
69	16.3.2012	Radka-Barbora	Karviná-Ráj
70	5.4.2012	Petr	Brno
71	9.4.2012	Marie-Lenka	Jihlava
72	12.4.2012	Jiří	Olomouc
73	13.4.2012	Věruška	Kolín
74	19.4.2012	Martin	Šumperk
75	29.5.2012	Miloslava	Brno
76	21.8.2012	Norbert	Plzeň
77	13.9.2012	Šimon	Benešov
78	10.10.2012	Jiřina	Most
79	23.10.2012	Michal	Chomutov
80	19.12.2012	Alexander	Ostrava
81	26.12.2012	Zdeněk	Brno
82	25.2.2013	Liliana	Kladno

83	27.20.13	Ivanka	Brno
----	----------	--------	------

46

⁴⁶ *Statistika babyboxy* [online]. Babybox. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/media/pdf/statistika-babyboxu.pdf>

PŘÍLOHA Č. 4: ŽIVOTOPIS - MUDr. JOSEF MACKO

Jméno: Jozef Macko, MUDr.

Datum a místo narození: 5. 10. 1962, Skalica (SVK), **státní občanství:** ČR

Rodné číslo: 621005/6875

Bydliště: Kollárova 1042, 698 01 Veselí nad Moravou

Profesní zaměření: pediatri, neonatolog

Současné pracovní zařazení: primář novorozeneckého oddělení Perinatologického centra KNTB a.s. Zlín

Vzdělání:

1968 - 1977 Základní škola Havířov 1977 – 1981 Gymnázium Havířov

1981 – 1987 LF UJEP Brno, pediatrický směr

1990 atestace I. st. pediatrie

1994 specializovaná atestace neonatologie

Dosavadní praxe: 1987 – 1993 – Okresná nemocnice Skalica – dětské oddělení
sekundární lékař

1993 – 1993 – Fakultní porodnice Brno – neonatologické oddělení

sekundární lékař

1993 – 1995 – Fakultní dětská nemocnice Brno – novorozenecká jednotka
intenzivní a resuscitační péče Dětské kliniky – **primář**

1995 – dosud – Krajská nemocnice T.Bati a.s. Zlín – novorozenecké
oddělení

perinatologického centra – **primář**

Pracoviště a funkce, výuka, postgraduální studium:

od roku 1995 – vyučující pediatrie na Střední a vyšší zdravotnické škole ve Zlíně

od roku 1997 – vedoucí lékař - perinatologické centrum MZd ČR - Zlín

od roku 2000 – titul Baby Friendly Hospital pro KN T. Bati

od roku 2002 – člen Etické komise Krajské nemocnice T.Bati a.s.

od roku 2002 – krajský odborník pro neonatologii Zlínského kraje – jmenován MZd

od roku 2003 – krajský konzultant pro neonatologii Zlínského kraje

od roku 2005 – člen výboru České neonatologické společnosti, autor doporučených postupů odborné

společnosti, spoluautor změn Věstníku MZd ČR pro personální a věcné podmínky

k poskytování perinatologické péče

od roku 2006 – vedoucí výuky pediatrie bakalářského studijního programu porodní asistence při Fakultě humanitních studií Univerzity T. Bati ve Zlíně

od roku 2008 – soudní znalec pro obor pediatrie, specializace neonatologie (Krajský soud v Brně)

od roku 2008 – člen Akreditační komise MZd ČR pro specializační vzdělávání v oboru neonatologie

od roku 2009 – studující postgraduálního doktorského programu na UP v Olomouci (PhD),

od roku 2010 – člen Zdravotního výboru Zlínského kraje

Jazykové znalosti:

aktivně anglicky, rusky, polsky, pasivně německy

Licence:

Licence ČLK pro výkon funkce vedoucího lékaře/ primáře pro obory pediatrie a neonatologie

Diplom celoživotního vzdělávání ČLK

Licence pro neonatální ultrazvukovou diagnostiku

Publikace, přednášková činnost, studijní pobyty – souhrn cca **80 přednášek** na odborných fórech v rámci regionu a ČR, spoluautor **2 učebnic**, **2x studijní pobyt v USA** (2003 – ventilační techniky u extrémně nezralých novorozenců), celkem **24 publikací** v recenzovaných i nerecenzovaných periodících v ČR, 1x v impactovaném časopise v zahraničí (www.medvik.cz)

Zkušenosti v oblasti klinického hodnocení:

- Principal Investigator studie MI-CP 110 – centrum Zlín – (2004 – 2006)
- Principal Investigator studie TRIGR – centrum Zlín (2005 – 2007)
- Principal investigator klinické studie CURPAP – centrum Zlín (2007- 2008)
- oponentský posudek ke klinickému hodnocení přípravku Numax, sol.for inj.ve studii MI-CP 124 - „– SUKL 2005

- Principal Investigator Neurosis (2010 – dosud) (Neonatal **EURO**pean Study of Inhaled Steroids)

Ve Zlíně dne 17.května 2012

Jozef Macko⁴⁷

⁴⁷ Zdroj: Osobní setkání

PŘÍLOHA Č. 5: DOTAZNÍK

Dotazník týkající se problematiky Baby boxy – jejich význam a využití v praxi

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Grebeníčková a již třetím rokem jsem studentkou dálkového studia na Univerzitě Palackého v Olomouci obor: Sociálně zdravotní práce se zaměřením na vzdělávání. Dovolte mi Vás poprosit o anonymní zodpovězení otázek, které mi napomůžou získání objektivních údajů a poslouží výhradně ke zpracování mé bakalářské práce. Uvedené údaje nebudou nijak zneužity a po zpracování dat budou všechny vyplněné dotazníky znehodnoceny. **Zvolte prosím jednu z nabízených možností. Popřípadě doplňte.**

Mnohokrát děkuji za spolupráci a Váš čas, který vyplnění dotazníku věnujete.

1. Jste:
 - a) muž
 - b) žena

2. Váš věk:
 - a) 18-25
 - b) 26-40
 - c) 41-60
 - d) 61 a více

3. Vaše dosavadní vzdělání:
 - a) základní
 - b) střední odborné učiliště bez maturity
 - c) střední odborné učiliště s maturitou
 - d) středoškolské vzdělání s maturitou
 - e) vyšší odborné vzdělání
 - f) vysokoškolské vzdělání

4. Máte děti?
 - a) ano, jedno
 - b) ano, dvě
 - c) ano, tři a více
 - d) ne, jsem mladý/á
 - e) ne, necítím se zralý/á
 - f) ne, ekonomicky nezabezpečený/á
 - g) ne, jsem nemocný/á (= potíže s počítáním)
 - h) ne, mám jiné důvody

5. Slyšeli jste někdy o baby boxech?

- a) ano
- b) ne

Pokud jste odpověděli na otázku číslo 5 ANO, zodpovězte, otázku číslo 6.

6. Co si pod pojmem baby box představujete? (vepište)

.....

7. Domníváte se, že baby box je schránka, která může zachránit dětský život?

- a) ano
- b) ne

8. Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu?

- a) ano
- b) ne

9. Byli bys jste pro jinou variantu odkládání dětí?

- a) ano
- b) ne

10. Pokud ano pro jakou:

a) anonymní porod (žena rodí anonymně v porodnici) – údaje o matce jsou tajné, dítě je umístěno do kojeneckého ústavu a po vybrání vhodných náhradních rodičů následuje adopce

b) rodič může využít bezplatnou telefonickou non – stop linku Fondu ohrožených dětí. Sociální pracovníce dítě převezme, rodič dává souhlas k adopci, dítě je předáno do kojeneckého ústavu až do doby, kdy jsou vybrány vhodné adoptivní rodiče

c) porod v porodnici standardní bez utajení osobních dat matky, matka dala souhlas k adopci a dítě je umístěno do kojeneckého ústavu dále následuje adopce

c) jiné.....

11. Myslíte si, že odkládání dětí do baby boxů je protiprávní?

- a) ano
- b) ne

12. Souhlasíte s vybudováním nových dalších baby boxů v České republice?

- a) ano
- b) ne

13. Souhlasíte s umístěním baby boxů v nemocnicích?

- a) ano
- b) ne

14. Jaké další umístění baby boxů navrhuje?

- a) Azylové domy
- b) Dětské domovy
- c) Charitní zařízení
- d) Kláštery, kostely
- e) Budova speciálně určená pro baby box
- f) Jiné

15. Jaké důvody má podle Vás rodič, který odloží své dítě do baby boxu? (i více možností)

- a) rodina se nachází ve velmi špatné finanční situaci
- b) o dítě se nechce starat už má více dětí, o další se nemůže starat
- c) jde o nechtěné těhotenství
- d) je cizincem bez trvalého pobytu
- e) psychická nezralost
- f) drogově závislá osoba
- g) osoba nezletilá
- h) zdravotně postižená osoba (osoba, která těžko obstará svoje potřeby)
- i) matka samoživitelka (osamělá osoba)
- j) nevím Jiné (uveďte)

.....

16. Baby boxy jsou financovány z nadačních zdrojů. Domníváte se, že na financování by se měl podílet stát?

- a) ano
- b) ne

17. Kdybyste byli odloženým dítětem do baby boxu, chtěli by jste se dozvědět, kdo jsou vaši biologičtí rodiče?

- a) ano
- b) ne

18. Myslíte si, že by zakladatel baby boxů Ludvík Hess měl dostat státní vyznamenání?

- a) ano
- b) ne

PŘÍLOHA č. 6: MPSV METODIKA PRO PŘÍPADY DĚTÍ ODLOŽENÝCH DO BABY BOXŮ

Ministerstvo práce a sociálních věcí připravilo v rámci své působnosti metodický pokyn pro orgány sociálně-právní ochrany (krajské a obecní úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností), kterým stanoví jejich postup v případě dětí odložených do baby boxů. Dokument zašle v nejbližší době výše uvedeným orgánům sociálně-právní ochrany a také dalším subjektům, které zřídily a provozují baby boxy, nestátním subjektům poskytujícím okamžitou péči ohroženým dětem, Ministerstvu zdravotnictví a Ministerstvu spravedlnosti. Baby boxy existují v České republice od loňského roku. Dne 1. 6. 2005 byl zprovozněn vůbec první baby box v ČR v Gyncentru v Praze a 9. 11. 2005 pak v brněnské nemocnici Milosrdných bratří. Vzhledem k tomu, že se jedná o zcela novou záležitost, MPSV také materiál, kterým nastoluje určitá pravidla v rámci své kompetence, v případě potřeby dále upraví. Cílem metodického pokynu je především zajistit, aby se odložené děti co nejrychleji vrátily do vlastní rodiny nebo aby pro nepřislušné orgány našly v co nejkratší době rodinu náhradní. Pokud rodič odloží dítě do baby boxu, musí být miminko okamžitě převezeno do zdravotnického zařízení a to mu musí poskytnout odpovídající zdravotní péči. Zdravotnické zařízení je zároveň povinno o odloženém dítěti neprodleně informovat místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí. Pokud není totožnost dítěte známá, bude případ spadat do kompetence místně příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností a obecního úřadu, v jehož obvodu je baby box, do kterého bylo dítě odloženo. Orgán sociálně-právní ochrany dětí zváží konkrétní situaci, zdravotní stav a věk dítěte a na základě zjištění podá podnět nebo návrh soudu na předběžné opatření, kterým se dítě svěruje do péče fyzické osoby (např. žadatele o osvojení nebo pěstounskou péči zařazeného do evidence žadatelů, příbuzné osoby, apod.) nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či kojeneckého ústavu. Soud také ustanoví dítěti poručníka. Zdravotnické zařízení, do kterého bylo dítě po umístění do baby boxu převezeno, provede všechna zdravotní vyšetření, která jsou nutná k založení do zdravotní dokumentace dítěte. Pokud nic nebrání tomu, aby mohlo být dítě umístěno do náhradní rodinné péče, vyhledá příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí z evidence prověřených žadatelů o osvojení a pěstounskou péči vhodné žadatele a následně ji zkontaktuje, provede s nimi pohovor a upozorní je na skutečnosti vyplývající ze zdravotnické a jiné dokumentace dítěte, na případnou absenci některých vyšetření, na možná rizika z toho plynoucí. Také je právně poučí o specifičnosti situace, kdy například rodiče dítěte dosud

nevyjádřili souhlas s osvojením a ani soud zatím neurčil nezájem o dítě, a o možnosti vrácení dítěte biologickým rodičům v případě, že by se o ně nepřihlásili.

Pokud je totožnost dítěte známá (např. byl přiložen rodný list dítěte, matka kontaktovala příslušné orgány sociálně-právní ochrany, zdravotnické zařízení či jiný subjekt a „identifikovala“ dítě), bude celou záležitost řešit příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností a obecní úřad podle trvalého pobytu dítěte. Příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí vždy nejdříve zkontaktuje rodiče dítěte a nabídne jim spolupráci při řešení nepříznivé situace, ve které se rodina nachází. Zajistí rodičům dítěte veškerou možnou pomoc a podporu v případě, že se rozhodnou dítě si ponechat. V případě, že nebude možné zajistit návrat dítěte do jeho vlastní rodiny, zvolí příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí další postup vzhledem k možné perspektivě dítěte a jeho rodiny. Především se pokusí zajistit souhlas obou rodičů s osvojením. Pokud rodiče souhlasit nebudou a zároveň nebudou o dítě projevovat zájem po dobu stanovenou zákonem o rodině, podnikne orgán sociálně-právní ochrany dětí takové kroky, aby se dítě v co nejkratším čase ocitlo ve vhodné náhradní rodině.